

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het **MINISTERIE VAN OORLOG**

Hoofdredacteur: E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf

Redactie: W. DEN TOOM, Commodore Koninklijke Luchtmacht
J. G. J. VAN DER HULST, Majoor der Artillerie
F. VAN PELT, Majoor van de Generale Staf

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 p. jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders	56
Mededelingen van de Chef van de Generale Staf	56

Redactioneel gedeelte

Efficiency en efficiency-onderzoek, door S. D. Duyverman, Directeur-Generaal van Oorlog	58
Defensie en Maatschappij (II), door H. Ch. Kremer, Kolonel der Artillerie (slot van blz. 17)	63
Brandende vraagstukken bij de Koninklijke Landmacht (III): Oefenmogelijkheden voor tanks, door E. J. C. van Hootegem, Kolonel van de Generale Staf	68
Moezel 1944 - Mislukte rivierovergang bij Pont-à-Mousson, door H. C. Bajetto, Luit.-Kolonel b.d.	78
Nieuwe uitgave	84
Enige aspecten van de personeelsregistratie, door J. Huisinga en T. J. Roelofs, Majors der Infanterie	85
De sleur in het militaire denken, door J. Sjoerds, Majoor der Infanterie, Staf NTB	91
Het vraagstuk van het gebruik der High-speed-trekkers, door G. J. P. H. van Hemsbergen, Majoor der Artillerie	94
Uit de buitenlandse vakpers	105

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het **MINISTERIE VAN OORLOG**

Hoofdredacteur: E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf

Redactie: W. DEN TOOM, Commodore Koninklijke Luchtmacht
J. G. J. VAN DER HULST, Majoor der Artillerie
F. VAN PELT, Majoor van de Generale Staf

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 p. jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders	56
Mededelingen van de Chef van de Generale Staf	56

Redactioneel gedeelte

Efficiency en efficiency-onderzoek, door S. D. Duyverman, Directeur-Generaal van Oorlog	58
Defensie en Maatschappij (II), door H. Ch. Kremer, Kolonel der Artillerie (slot van blz. 17)	63
Brandende vraagstukken bij de Koninklijke Landmacht (III): Oefenmogelijkheden voor tanks, door E. J. C. van Hootegem, Kolonel van de Generale Staf	68
Moezel 1944 - Mislukte rivierovergang bij Pont-à-Mousson, door H. C. Bajetto, Luit.-Kolonel b.d.	78
Nieuwe uitgave	84
Enige aspecten van de personeelsregistratie, door J. Huisinga en T. J. Roelofs, Majors der Infanterie	85
De sleur in het militaire denken, door J. Sjoerds, Majoor der Infanterie, Staf NTB	91
Het vraagstuk van het gebruik der High-speed-trekkers, door G. J. P. H. van Hemsbergen, Majoor der Artillerie	94
Uit de buitenlandse vakpers	105

Officiële Mededelingen van het MINISTERIE VAN OORLOG

UIT DE LANDMACHT- EN LUCHTMACHTORDERS

LANDMACHTORDERS

Nr 56233 (LuO Nr 56687). Doorzenden van verkeersongevallenrapporten: hierin wordt bepaald, dat verkeersongevallenrapporten, voorzien van toelichting en advies, door regiments- en overeenkomstige commandanten rechtstreeks moeten worden toegezonden aan het Ministerie van Oorlog, ter attentie van Hoofd Afdeling Civielrecht en Vorderingen, bureau B.

Nr 56235 (LuO Nr 56689). Traditiecommissie: Lt. Generaal van de Generale Staf b.d. M. R. H. Calmeyer is op zijn verzoek m.i.v. 1 december 1956 eervol ontheven uit de functie van voorzitter van de traditiecommissie der K.L. en K.Lu. Met ingang van dezelfde datum is als zodanig aangewezen de kolonel der artillerie b.d. J. K. H. de Roo van Alderwerelt.

Nr 56240 0 (LuO Nr 56694). Beoordelingsvoorschrift kader: voor de K.L. is op 1 januari 1957 in werking getreden het Beoordelingsvoorschrift kader landmacht

en vervallen de op beoordeling betrekking hebbende bepalingen van het Beoordelingsvoorschrift Landmacht 1953.

LUCHTMACHTORDERS.

Nr 56684 0 (LaO Nr 56229 0). Wijziging Besluit verbintenissen luchtvaardenden Luchtmacht: Blijkens deze wijziging kan het tijdvak van 24 maanden, gedurende hetwelk een militair na het sluiten van de verbintenis als luchtvarende, bestemd voor de functie van vlieger of waarnemer, doorlopende werkelijke dienst moet verrichten, met ten hoogste zes maanden worden bekort.

Dit kan op verzoek van de militair, die aanstonds na het verlenen van groot verlof bij de Ned. burgerluchtvaart of burgerluchtvaartindustrie als vlieger zal worden tewerkgesteld, indien daartegen uit een oogpunt van dienstbelang geen overwegende bezwaren bestaan, zulks ter beoordeling van de Minister voor Defensie.

Nr 56694 (LaO Nr 56240 0). Beoordelingsvoorschrift kader: voor de K.Lu. is op 1 januari 1957 in werking getreden het Beoordelingsvoorschrift kader luchtmacht.

Mededelingen van de CHEF VAN DE GENERALE STAF

OPGAVE VAN VERSCHENEN VOORSCHRIFTEN, ENZ.

VS 2-1102 Handleiding voor de Selectie-officier + 1e Opg. v. wijzigingen.

VS 2-1565/3 Zakboek voor de dienst te velde, deel III „Afkortingen voor gebruik te velde”, 2e druk (1e druk vervallen).

TH 5-272 Aggregaat, fabr. Imperia, codenr 45.1140.

VS 6-101 De afdeling Veldartillerie (vs 1851 vervalt hierbij).

VS 9-212/2 Centurion-tank. Bewapening.

VS 10-5 De BOS-Aanvullingscompagnie.

VS 10-201/1 1e Opgave van wijzigingen op „Boekwerk PSU voor mannelijke militairen”.

VS 10-201/2 1e Opgave van wijzigingen op „Boekwerk PSU voor vrouwelijke militairen”.

VS 11-55/1 Grondslagen Radiotechniek, (vs 1790 deel 1 en 2 + het ongenummerde stencil Radiotechniek met platenatlas vervallen hiermede).

VTH 11-306/1 Radarinstallatie AN/MPQ -10A Beschrijving materieel.

IK 5-133 Handleiding voor het gebruik van de „Instructiedoos” voor herkenning strijdgassen, cpl. (codenr 57.56040).

SK 5-509 Scraper, getrokken, bediend

met kabels, 8 cu yd (5,5 M3) Heil, model O.C.-9.

SK 5-590 Boot, voor bruggenbouw, benzinemotoraandrijving, dubbel-schroef aluminium 2 delig, 27 voet met Gray-Marine motoren (model 6-244).

SK 9-315 Smeerkaart Auto, Zieken-, 1 ton 4 x 2 Austin, codenr 49-2575.

SK 9-390 Smeerkaart voor de Brugslag-auto 5 ton, 6 x 6 (International) codenr 05-3750 met errata.

SK 9-580 Smeerkaart Vierling-affuit Browning .50 in. M45 en 2-wielige onder-affuit M20. (IK 171 vervalt hiermede).

CURSUSSEN.

M. *Cursussen van de Inspecteur Militaire Administratie.*

30-9 De VRBKL, 2e druk (1e druk vervalt hiermede).

De legerleiding stelt er prijs op vast te stellen, dat het adverteren in dit tijdschrift uiteraard het verkrijgen van voorkeur voor leveranties aan de Koninklijke landmacht of aan de Koninklijke Luchtmacht niet kan inhouden.

Einde van de Officiële mededelingen van het Ministerie van Oorlog.

Von Clausewitz 1780—1831

In aansluiting op hetgeen ik in het decembernummer schreef over Von Clausewitz, heb ik vernomen, dat van „Vom Kriege”, behalve de door mij genoemde Nederlandse vertaling, nog een Nederlands uittreksel bestaat, daterende uit 1853 (dus ook antiquarisch!). Het heet „Grondstellingen over de oorlog”. (Vrij gevolgd naar het werk Vom Kriege van de Generaal K. von Clausewitz) en is geschreven door J. L. Wagner, 1e Luitenant bij het 1e Regiment Infanterie.

E. R. d'Engelbronner,

Directeur der HKS, kolonel van de GS.

BANDEN 1956

Geheel linnen banden voor de jaargang 1956 kunnen reeds nu worden besteld à f 3,25 per stuk.

Levering uitsluitend na vooruitbetaling per giro (nr 44715) of per postwissel. Bestellingen kunnen reeds thans worden opgegeven aan

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V.
Zwarteweg 1 - Den Haag

Efficiency en efficiency-onderzoek

door S. D. DUYVERMAN, *Directeur-Generaal van Oorlog*

Doelmatigheid. Een begrip, dat veel omvat en toepasselijk kan zijn op de grote, zelfs grootste beleids- en organisatorische vraagstukken, alsook op de problemen van minder brede allure.

De vraag, hoe een krijgsmacht moet worden opgebouwd, hoe de onderlinge verhouding van haar samenstellende delen zal zijn, is in wezen een vraag van doelmatigheid. Immers, geschiedt de opbouw op zodanige wijze, dat het te verwachten optimale nut niet wordt of niet zal worden bereikt, dan is de gekozen onderlinge verhouding achteraf niet de juiste; in wezen is dan ondoelmatig, althans minder doelmatig gehandeld. De inspanning, getroost om het gestelde doel te bereiken, heeft niet kunnen verhinderen dat dit doel óf de eindstreep is voorbijgeschoten óf deze niet heeft bereikt. Te streven, dit wél te bereiken, is samen te vatten in het begrip beleidsefficiency.

Dit beleid nu, wordt veelal niet beheerst door de doelmatigheidsgedachte in hogerbedoelde vorm, doch veeleer door overwegingen van internationaal- en/of nationaal-politieke aard. En zodra het politieke argument zich doet gelden is het meestal bloot toeval dat de doelmatigheidsgedachte daarmede samenvalt. Daaruit te concluderen, dat het dan hard nodig wordt de rollen om te keren, zou dezelfde gedachtenfout zijn, welke in de vroege Middeleeuwen ten aanzien van het zonnestelsel op andere gronden werd gemaakt.

Dit betekent allerm minst, nu maar bij de pakken te gaan neerzitten en het (politieke) beloop der dingen gelaten af te wachten. Iedere poging, ieder streven de politieke lijn voorzichtig om te buigen naar het doelmatigheidsstreven is waardevol op zich. Teleurstellingen dienen — het spreekt welhaast vanzelf — onder het oog te blijven worden gezien. Bovendien: de beleidsefficiency beperkt zich uiteraard niet tot de krijgsmacht, doch strekt zich uit over het gehele veld der staatsbemoeiingen, en dan kan het zeer wel mogelijk zijn dat, wat van één facet die bemoeiingen ondoelmatig schijnt, efficiënt is, gezien binnen het kader van de totaliteit. Zo is het afwegen van de sociale, economische, financiële en militaire maatregelen een daad van doelmatigheid van de eerste orde in het streven om in de koude oorlog een optimaal resultaat te bereiken.

Hiermede — binnen dit bestek — genoeg gezegd over de beleidsefficiency. Ik heb mij er in de openbaarheid driemaal aan gewaagd op het terrein van enkele der defensievraagstukken en het ogenblik een vierde poging te ondernemen schijnt niet oppertuun, kort na het totstandkomen van een defensieplafond voor de eerstkomende vier jaren.

Doch alvorens iets te zeggen over de „kleinere” efficiency, welke zich in het organisatorisch, industriële, economische, materiële, administratieve en financiële vlak beweegt, wil ik een dikwijls bestaande, uit de dertiger jaren stammende, misvatting wegnemen als zouden efficiency maatregelen in de meeste gevallen identiek zijn met bezuinigingen. Niets is minder juist. Wanneer doelmatigheids-onderzoek tot besparing

leidt, is daarmee bewezen dat de organisatorische oplossing niet deugde; ook het omgekeerde is echter mogelijk en leidt tot gelijke conclusie.

Wat is nu eerste vereiste om de „kleinere” efficiency te bereiken? Veronderstel in het antwoord geen wetenschappelijk vertoog te vinden, want al vinden de moderne efficiency-methoden hun basis in bedrijfs-economische studies, efficiency bedrijven in de praktijk, betekent gezond verstand in combinatie met „common sense” te gebruiken en dit verklaart tevens hoezeer binnen enige organisatie de daarin leiding gevende functionarissen — ook de lagere — tot een doelmatig beheer kunnen bijdraaien. Want evenzeer als de combinatie onmisbaar is, is een diepgaande kennis van de organisatie en haar ontstaansgeschiedenis de conditio sine qua non voor een goed advies.

Daarnaast is efficiency-onderzoek, en vooral ook resultaat, een probleem hoe de werkende mens aan te pakken. Het is immers zo begrijpelijk, dat de efficiency-deskundige wordt gezien als een dwarskijker, een betweter, een bemoeial, die q.q. altijd op andermans terrein grasduin. En daarom is de psychologische aanpak op zichzelf dikwijls het gewichtigste punt in het onderzoek. Toch moet dit ook niet lijden tot een „teveel”. Het is allermint noodzakelijk een psychologische achterdeur te nemen, wanneer een goede voordeur voor de efficiency-deskundige openstaat.

De voorzichtige benadering, als werd men toegelaten tot een weinig emoties verdragende patiënt, lijkt mij even onoprecht en ondoelmatig, als de wandeling met de klompen door de porceleinkast. En laten beide partijen elkander vooral het woord. Is een advies echter eenmaal van alle kanten overwogen en goed bevonden, dan moeten de leidinggevende functionarissen ook zonder meer achter dat advies gaan staan en er met alle kracht naar streven de nodige praktische resultaten te bereiken. Het eenvoudigst gaat dit wanneer een advies wordt gevraagd, moeilijker wordt het wanneer er één ongevraagd wordt verstrekt. Juist dan is een verstandige psychologische voorbereiding en benadering noodzakelijk.

De lezer, die het tot deze alinea heeft volgehouden, zal wellicht gaarne zien wat in de praktijk nu van dat alles terecht komt. Ik wil daarop met een aantal voorbeelden antwoorden, zonder de pretentie te hebben het vraagstuk uitputtend te behandelen. Aan die voorbeelden moet echter nog de beantwoording voorafgaan van de, ook dikwijls in de Staten-Generaal opkomende vraag, waarom het efficiency-onderzoek bij de krijgsmacht niet veel meer en bij voorkeur wordt verricht door inschakeling van particuliere instellingen op dat terrein.

Ik zou daarop willen antwoorden, dat inschakeling van zodanige bureaus:

- a. effect sorteert, wanneer het zeer speciale onderwerpen betreft als de tarifiëring in een werkplaats, de lay-out van een werkplaats of depot, het voorbereiden van een goede vóór- en na-calculatie;
- b. in sommige gevallen wenselijk is ter verificatie van eigen arbeid;
- c. ongewenst is ten aanzien van al die vraagstukken, waar diepgaande kennis van de organisatie en de daarin bestaande menselijke verhoudingen primair is;
- d. in de gevallen a en b gebleken is meestal uitermate kostbaar te zijn; een opinie anderzijds, waarmee deze particuliere instellingen

het uit hoofde harer maatschappelijke functie vanzelfsprekend niet eens kunnen zijn.

De voorbeelden zullen betrekking hebben op:

- het personeel
- het materieel
- de financiën
- de planning.

Het personeel.

Het personeel en de vorm van de organisatie zijn nauw samenhangende problemen. Doordat de organisatievorm door militaire overwegingen (soms helaas op grond van niet primair voor Nederland geschreven boeken of reglementen) wordt beheerst, is de personeelsbezetting daarvan zonder meer afhankelijk. Nochtans is het niet alleen nuttig, maar zelfs noodzakelijk, dat, ongeacht en met inachtneming van de gekregen organisatievorm steeds opnieuw wordt nagegaan wat bedrijfs-economisch de meest nuttige bezetting dient te zijn. Aan de hand van tijdstudies en werkanalyses is zulks met grote exactheid na te gaan. Daarbij zal het economische principe, dat met de geringste middelen het beste resultaat verkregen moet worden, richtsnoer zijn en blijven. Is langs die weg de personeelsbezetting „uitgekiend”, dan kan men, uit hoofde van zuiver militaire overwegingen, toeslagen berekenen en daarmee duidelijk aangeven tot welke aantallen c.q. geldsbedragen de militaire eis die der bedrijfseconomische doelmatigheid passeert of doorkruist.

De veelvuldige overplaatsingen, het systeem der dienstplicht, het aanvullingsstelsel, het onderhouden van de zuivere militaire vaardigheid, alsook de bijzondere rechtspositie van het militaire personeel zijn even zovele factoren, die in het bijzonder in militaire werkplaatsen het doelmatigheidsbeginsel ernstig doorkruisen en de „output” verkleinen. Reeds deze omstandigheden dienen bij vergelijkingen met het bedrijfsleven voortdurend in acht te worden genomen; zij nopen ons anderzijds de uren der produktiviteit tot de hoogste graad op te voeren om althans een deel van de veroorzaakte schade in te halen. In enkele gevallen is zulks goddeels mogelijk gebleken.

Een geheel ander facet is de administratie van het personeel, zowel van militairen als van burgers. Deze administratie is, en ten departementen doch ook daarbuiten, veelal te omslachtig en nog te zeer geënt op principes, welke in grote bedrijven reeds geruime tijd zijn verlaten.

Belangrijke verbeteringen hierin zijn onderweg. Zij zullen deels worden bereikt door een grotere delegatie van bevoegdheden, deels door mechanisering volgens het ponskaartensysteem. Bovendien zullen successievelijk in leger en luchtmacht transportabele machines worden ingevoerd, die de berichtgeving aan hogere instanties zeer aanzienlijk bekorten en verbeteren. De theoretisch voorbereide mechanische indeling van dienstplichtigen, alsmede de vervaardiging langs mechanische weg van het inzicht in het personeelsbestand, is nog een kwestie van tijd.

De aan deze projecten gekoppelde voorbereidingen voor de volautomatische berekening van salarissen van militair- en burgerlijk perso-

neel, alsook van de pensioenen en wachtgelden, zullen, evenals de hoger uiteengezette preparatieven, tot belangrijke versnelling in de administratie leiden.

Het materieel.

Het vraagstuk van het materieel, in het bijzonder dat van de „*spare parts*”, is omvangrijker dan dat van het personeel. Ook hier staat de militair-logistieke eis van de echelonnering voorop en de doelmatige administratieve verwerking zal met deze eis rekening moeten houden. Omgekeerd kunnen moderne administratieve methoden tot herziening van militair-logistieke plannen leiden. Het is wellicht van belang hierop iets nader in te gaan.

Om materieel in de administratie mechanisch te kunnen verwerken, is eenvormige nummering onmisbaar. Deze is gevonden in de z.g. „*Federal stock cataloging*” of wel het F.S.C.-systeem, dat door alle Nato-landen voor de oplossing van het codificatieprobleem is aanvaard.

Het codificatiebureau voor de krijgsmacht (Cobuma) is met de voorbereidingen een heel eind op weg en een geleidelijke conversie van oude op nieuwe nummers staat voor de deur. Voor het Amerikaanse materieel zal de conversie per ultimo 1958 geheel gereed moeten zijn, omdat nadien geen materieelaanvraag meer tot de V.S. kan worden gericht zonder gebruikmaking van het F.S.C.-systeem.

Dit stelsel maakt het bovendien zonder meer mogelijk het materieel met inbegrip van „*sparcs*” in de ponskaarten-administratie op te nemen en te geraken tot een centrale voorraad-beheersing, zowel quantitatief als financieel, ten behoeve van de logistici. Daarbij zal het van belang zijn een scheiding aan te houden tussen „*fast- en slow-moving parts*”, welke scheiding tengevolge *kan* (ik zeg dus niet „moet”) hebben dat de echelonnering van beide groepen uiteen kan lopen. Dit zal de oplossing van het zo gecompliceerde onderdelenvraagstuk enorm vereenvoudigen en de kans op „*winkeldochters*” sterk reduceren; de opslag bovendien doelmatiger doen worden. Ook hier zullen administratieve machines op bataljonsniveau het begin der „*automation*” inluiden.

De financiën.

Op het terrein van het financiële beheer zijn in de praktijk reeds een aantal vorderingen gemaakt. Niet alleen heeft stelselmatige controle op de besteding der geldmiddelen tot zeer belangrijke besparingen en doelmatiger besteding geleid, ook de administratie dier geldmiddelen is nagenoeg volledig gemechaniseerd. De periodiek door de mechanische administratie verstrekte financiële gegevens maken het de departementale leiding mogelijk eerder, maar vooral beter dan voorheen de beschikbare geldmiddelen dáár in te zetten, waar ze het eerste nodig zijn. Bovendien worden tal van gegevens, samenhangende met de materiële bestedingen, op zodanig vroeg tijdstip verkregen, dat verantwoord handelen gewaarborgd is.

De financiële controle zelve heeft geleid tot honderden doelmatigheids-onderzoeken met veelal belangrijk financieel resultaat en daardoor tot de mogelijkheid aan tal van nieuw opkomende behoeften te voldoen.

De planning.

Deze had feitelijk aan de vorige voorbeelden vooraf moeten gaan, omdat uit de planning de behoeften voortkomen. De mechanisatie der planning is de oudste in opzet. Het ruime gebruik dat daarvan door tal van instanties wordt gemaakt wijst op de degelijkheid van de voorbereiding.

Het zou te ver voeren hierop thans dieper in te gaan, doch het kan van betekenis zijn om het beginsel der gevolgde werkmethode aan het papier toe te vertrouwen.

„Bottle neck” voor alle administratieve verbeteringen is de omvang. Hoe is het nu mogelijk die omvang te beperken en, althans in financieel opzicht, een grote mate van zekerheid te bereiken? Daartoe is het nodig om de beoordeling der planningscijfers te beperken tot die goederen, die in aantal en/of in prijs het grootste deel der kosten dekken. En zo is in de praktijk gebleken, dat zowel voor z.g. „end-items” als voor „spares” circa 90% van de totale kosten worden gedekt met ca 10% der aantallen. Deze werkmethode blijkt dagelijks opnieuw sluitend te zijn. Zij simplificeert het beoordelingswerk.

Ik zou nog veel kunnen zeggen over de lay-out en inrichting van werkplaatsen en magazijnen, over de bouw van tal van onroerende zaken, over het vervoersprobleem, het archief- en bibliotheekwezen, over de moderne toepassingsmogelijkheden van elektronische breinen. Ik meen echter met het vorenstaande voorlopig te kunnen volstaan. Zij, die meer wensen te weten of dieper op de materie willen ingaan, wel, zij zijn welkom en kennen mijn adres.

Rug en flank zijn de meest kwetsbare plaatsen van de vijand, grijp hem daar aan.

Zelfs in een offensief gevoerde oorlog moet men zodanig optreden, dat iedereen denkt, dat de tegenpartij de aanvaller is.

Napoleon.

Defensie en maatschappij (II)

door H. Ch. KREMER, Kolonel der Artillerie.

(Slot von blz. 17)

In de vorige beschouwing werd de defensie gezien als staatsrechtelijke en economische component van de totale maatschappij; in dit artikel zullen de culturele en ethische aspecten worden behandeld.

De defensie en de maatschappelijke cultuur

In de inleiding tot dit onderwerp mocht ik reeds opmerken, dat de defensie — door de samenstelling der strijdkrachten en door de aanwezigheid der moderne communicatiemiddelen — noodzakelijkerwijze een exponent moet zijn der maatschappij waartoe zij behoort. Hiermee is zij tevens in de culturele sfeer van die maatschappij betrokken.

Het gehele samenstel van geestelijke verworvenheden, zoals dit in de maatschappij bestaat, maakt dus ook deel uit van de defensie. Het vroegere isolement heeft plaats gemaakt voor een binding. De maatschappelijke cultuur — onvermijdelijk element van de strijdkrachten geworden — is thans dit bindend element, althans moet dit zijn.

Het is goed hiervoor een open oog te hebben. Indien de culturele integratie van maatschappij en defensie slechts gedeeltelijk plaats vindt, indien bepaalde cultuur-aspecten in het defensie-apparaat zouden worden genegeerd of veronachtzaamd, dan zou de binding plaats kunnen maken voor verwijdering. Bijvoorbeeld, wanneer in een defensie-apparaat — *gedeeltelijk* doordrenkt van de eigen maatschappelijke culturele waarden — afwijkende tendenzen zouden worden gemanifesteerd t.a.v. de eerbied voor vrije meningsuiting (binnen de grenzen van de krijgstucht), t.a.v. de tolerantie ten opzichte van anderer overtuiging, t.a.v. de inzichten in de gegroeide bestuursvorm, enz. enz., zouden meerdere wrijvingsvlakken ontstaan, meerdere weerstanden, die het defensie-element van de rest der maatschappij zouden doen vervreemden.

Men zou (theoretisch) kunnen discussiëren over de voor- en nadelen van een isolement (alleen bij een zuivere beroepsdefensie mogelijk) en van een volledige culturele integratie. Een *gedeeltelijke* integratie heeft geen voordelen.

Aan de socioloog Professor Polak komt de eer toe de binding tussen cultuur en defensie in een ruimer perspectief te hebben gebracht. Ik moge enkele zinsneden uit zijn beschouwing „Cultuur en Defensie” citeren:

„... Er is niet alleen geen absolute tegenstelling tussen defensie en cultuur, doch er is onloochenbaar een nauw en zich vernauwend verband, een onverbreekelijke samenhang...”

„... Zonder cultuur is een defensie immers volmaakt zinloos...”

Hier wordt dus een causaal verband gelegd tussen de aanwezigheid van een cultuur en de noodzaak of de zin van de defensie. De uitsluiting van vrijwel elke andere bestaansgrond voor de defensie, dan die van de cultuur, is blijkbaar gegrond op het — zeer te respecteren — standpunt

van de intellectueel, die slechts de geestelijke en morele status ten waarde toekent, waarvoor gevochten *kan* en *moet* worden. We kunnen slechts hopen, dat deze grondgedachte in de toekomst gemeengoed zal worden.

Maar de heer Polak gaat verder. Elders in zijn beschouwing schrijft hij:

„Op het moment, dat ons in de bezetting duur gekocht cultuurbesef weer verflauwt, zal ook de verzetswil tanen . . .”

Hier is een ander, een meer horizontaal verband, nl. tussen de levenskracht van de cultuur (cultuurbesef) en de kracht der defensie.

Op deze twee beginselen doorwerkende (de cultuur als bestaansgrond én als bron van kracht voor de defensie van een volk) komt de schrijver tot de conclusie, dat *de dienstplicht een sterke culturele component behoort te hebben* en als gevolg daarvan zegt prof. Polak:

„Het lijkt mij dan ook volkomen consequent, indien in de toekomst bij de opleiding van het hoger en lager militair kader een niet onaanzienlijke plaats zou worden ingeruimd aan culturele vorming.”

Op de praktische uitvoering van deze beginselen — zoals de schrijver zich die voorstelt — zal ik niet ingaan, daar deze enigszins buiten het raam van deze beschouwing valt. Genoeg zij, dat hier een conceptie is gegeven door een — niet tot de strijdkrachten behorende — intellectueel, welke een volledige integratie van maatschappelijke cultuur en defensie omvat, ter versterking van beide.

Tot slot moge ik een stelling uit mijn inleiding herhalen. Het zal wellicht mogelijk zijn geweest en wellicht ook voordelen hebben opgeleverd in vorige eeuwen — dus vóór de invoering van de algemene dienstplicht — geïsoleerde defensies op te bouwen en te onderhouden, legers en vloten met een eigen vaste en rauwe soldatencultuur, vrij van de verslappende invloed van de meer verfijnde cultuur, maar wellicht ook verstoken van de diepere drijfveren, die tot grote kracht en tot grotere opofferingen leiden. Het zij zo. Thans, nu jaarlijks de jongeren van een geheel volk de defensies in- en uitstromen is daarmee de maatschappelijke cultuur de defensie binnengedrongen. Aanvaarding van dit feit is noodzakelijk, een volledige en weloverwogen aanvaarding.

De defensie en de ethiek

Een goed uitgangspunt lijkt mij hier te zijn enige zinsneden te citeren uit de beschouwing van de heer Drabbe „Over het leger in den Staat” (1873)::

„. . . de afzondering (van het leger: schr.) bevat nagenoeg het gehele gebied van het fysieke, intellectuele en morele . . .”

iets verder:

„Wat ook rondom hem verandere, het zedelijk element in den militair blijft standvastig. En meer nog! Hoe veranderlijker de omgeving . . . des te meer wordt standvastigheid van dat zedelijk element in den militair een noodzakelijkheid en een plicht.”

elders:

„. . . Doch wij zullen zien, dat bij den militair . . . de eer meer wordt ontwikkeld, dan overal elders in de maatschappij . . .”

elders, sprekende over de positieve wijsbegeerte van die tijd, die de schrijver als grondslag voor het militair handelen verwerpt:

„... wordt van hem (de militair: schr.) gevorderd de toepassing ener leer, welke de beginselen boven de feiten stelt ...”

En in het zelfde verband:

„... En omdat in dit proza ligt ene tegenstelling met het wezen en de geest des legers, die bij uitnemendheid poëtisch van karakter zijn ...”

Hier zijn dus enige van de kwaliteiten welke in de zeventiger jaren werden *toegedacht* en enige eisen, die werden *gesteld* aan de defensie en de soldaat in een geïsoleerde positie t.o.v. de maatschappij. Of de heer Drabbe de kwaliteiten van een staand leger van louter beroepssoldaten niet enigszins geïdealiseerd heeft, zullen we buiten beschouwing laten; zeker is, dat hij hier en ook op andere plaatsen in zijn beschouwing de wezenskern heeft geraakt van het soldatendom, zoals deze zich in de meest bewogen ogenblikken der geschiedenis manifesteerde. Opzettelijk gebruik ik hier het woord „soldatendom” en niet het woord „soldaat”, omdat ik niet een ambt — een afzonderlijke maatschappelijke functie — op het oog heb, zoals de heer Drabbe, doch een situatie, een geestestoe-stand.

Immers, zoals reeds meermalen opgemerkt, een geïsoleerde defen sie met een afzonderlijke denkwijze, een afzonderlijke levensbescho- wing en zedenleer is in de huidige situatie niet denkbaar. We hebbe bij de culturele wisselwerking reeds gezien, dat maatschappij en de fensie in feite één zijn; evenmin als de defensie verstoken kan blijven van de maatschappelijke cultuur, evenmin is de geest van het soldaten- dom en zijn de beginselen der zelfontzegging en der onderschikking aan de collectiviteit het uitsluitend bezit der strijdkrachten. Deze geest moet leven, zij het verborgen, in de maatschappij, in het volk zelf. Een *gezond* volk, zich in vreedstijd geheel gevende aan de handel, de nijver- heid, aan wetenschap en kunst in een maatschappij op zoek naar winst, geld en roem, zal zich, eenmaal aangevallen, kunnen veranderen in een enorm legioen van soldaten. De laatste wereldoorlog geeft hier duide- lijke voorbeelden van. Zonder deze maatschappelijke geestesgesteldheid heeft een defensie in de moderne wereld geen enkele waarde.

Een volk, dat diep in zichzelf niet de verborgen kwaliteiten van het soldatendom heeft en deze handhaaft, is weerloos. De kleine permanente kern van een moderne defensie kan optreden als *drager* van deze geest, van deze beginselen; deze kern kan nooit sterk genoeg zijn om deze geest voor een geheel volk te *scheppen* of te onderhouden. Er *moet* hier een wisselwerking zijn. Zoals een maatschappij is, zo is haar defensie.

Hiermede hoop ik de zedelijke verhouding van de defensie tot de maatschappij (of omgekeerd) enigszins te hebben belicht. In haar de- fensie — zeer ten dele in vreedstijd, ten volle in oorlogstijd — belichaamt de maatschappij haar onvergankelijke soldatengeest, haar zedelijke kracht tot verdediging en tot individuele zelfontzegging. De strijdkrach- ten, d.w.z. de leden van de permanente kern der strijdkrachten, belie- ten, d.w.z. de leden van de permanente kern der strijdkrachten, belie- chamen deze geest, althans dienen dit te doen. De waarde der defensie zal in hoge mate afhangen van de wijze waarop zij deze geest zullen uitdragen.

Nabeschuwing en conclusie

Bij het doorlezen van mijn vorige beschouwingen kon ik een zeker gevaar niet over het hoofd zien, nl. het gevaar dat de lezer zou denken hier te doen te hebben met een *theoretische* beschouwing. Indien deze gedachte inderdaad zou zijn ontstaan, dan zou ik, vermoedelijk door te sterke bekorting van het relaas, verkeerd zijn begrepen. De integratie der defensie in de totale maatschappij is in de eerste en voorname plaats een *praktische* kwestie, zonder veel wijsgerige aspecten. Het gaat hier om een goede besteding van materiële offers, het verminderen van de zwaarte der morele opofferingen, het versterken der gemeenschapsbindingen en de voortdurende uitwisseling van ervaring en technische verworvenheden. En voor de defensie-leidingen in het kort: het produceren van gevechtskracht volgens het economisch motief.

Van *praktische* aard is o.a. de toepassing van de hier besproken beginselen op nieuwe vraagstukken. Een voorbeeld hiervan is het probleem van de legervorming. Na de gehele reeks van staande (huur)legers, conscriptielegers en volkslegers kan men hier en daar reeds symptomen onderkennen van een voortzetting der beweging, die de kringloop zou sluiten. Een tendens naar een beroepsleger, een beroepsdefensie.

Wellicht is deze stroming veroorzaakt door de verschuiving van de zeer personeel-intensieve defensie-organisaties (van de eerste helft van deze eeuw) naar de sterk kapitaal(materieel)-intensieve kant van het ogenblik, waardoor beloningen (salaris en soldij) een geringere rol zijn gaan spelen tegenover de materieel-kosten; wellicht ook door het feit dat, (zoals velen menen) de moderne techniek en organisatie te gecompliceerd en te kostbaar zijn geworden om gehanteerd te worden door tijdelijke (dienstplichtige) krachten.

Hoe het zij, het is m.i. goed te bedenken dat aan dit en dergelijke vraagstukken behalve technische, organisatorische, financiële en economische kanten nog in sterke mate psychologische en vooral sociologische aspecten verbonden zijn.

De vraag, die nog rest, is: hoe kunnen we de integratie bevorderen, hoe kunnen wij — van defensiekant — de maatschappelijke krachten en drijfveren aanwenden ter verhoging van de produktie der gevechtskracht?

Om deze vraag te beantwoorden dienen we uit de vorige beschouwing de voorwaarden voor een dergelijke integratie nog eens te resumeren. Deze waren (zeer in het kort samengevat):

1. *Er dient een sterke binding te worden geschapen en onderhouden tussen het vrije staatsburgerschap en de strakke militaire discipline. Dit moet in de defensie gebeuren. Buiten dit apparaat is hiertoe geen gelegenheid.*

2. *Er dient in de defensie een trots en sterk besef te heersen van de produktiviteit der geleverde arbeid. Dit kan alleen indien een redelijke hoeveelheid gevechtskracht wordt geproduceerd uit het totaal der gegeven middelen (arbeid inbegrepen). En dit kan weer alleen indien de bedrijfseconomische verworvenheden der totale maatschappij ten volle worden gekend en uitgebuit.*

3. *Er dient een voortdurende culturele wisselwerking te bestaan tussen de totale maatschappij en het defensie-apparaat. De staatsbur-*

ger moet zichzelf in een andere vorm in de defensie terugvinden. De leiding van de troep moet de achtergrond van deze troep kennen en ook de intellectuele bovenlaag begrijpen.

4. De permanente kern der defensie moet naast dit alles het soldatendom in zijn beste vorm belichamen.

Deze eisen zijn niet gering. Een volledig voldoen hieraan veronderstelt een voorshands in deze wereld niet te bereiken volmaaktheid van het apparaat. Het streven naar deze volmaaktheid is m.i. echter een gebiedende eis voor de opbouw van een goede defensie in haar huidige vorm, voor de produktie van een zo groot mogelijke gevechtskracht.

De volgende onvermijdelijke vraag is: hoe kan gestreefd worden in deze gewenste richting? Er is, kan men zeggen, een zekere integratie, zij het van beperkte omvang en van beperkte diepte. Wat zijn de middelen tot uitbreiding en verdieping? Het antwoord kan kort zijn: een voortdurende versterking van de permanente kern, waarbij ik niet zo zeer doel op de kwantiteit als wel op de kwaliteit. Wanneer de permanente kern, dus de officieren en onderofficieren niet uit de beste elementen van het volk worden geselecteerd kan zelfs niet ten dele aan de gestelde eisen worden voldaan en kan een defensie, die de innerlijke kracht van het volk weerspiegelt, niet worden opgebouwd. We komen dus terecht bij de personeels-situatie van de defensie. Het is een bekend geluid, een oud zeer. Maar zij is de alpha en de omega van de opbouw, van de geest, van de gevechtskracht. Van welke zijde men een defensieprobleem ook benadert, men zal altijd tot dit punt terugkeren. Alle wegen voeren er heen. Het is niet te ontwijken.

Behalve de selectie van de permanente kern is er nog de opleiding. Deze zal — in het bijzonder wat de officieren betreft — zich mede moeten richten op de maatschappelijke status der defensie. Dit betekent dus vakken als staatsrecht, economie, sociologie, enz. Dit wil dus zeggen een algemene basis in de niet-exacte wetenschappen. Het betekent naast de eisen, die het technisch steeds gecompliceerder wordend apparaat stelt, een steeds zwaarder wordende last voor het opleidingsinstituut en voor de kandidaten, verlenging der opleidingen, enz. enz. Het zij zo. Men kan nu eenmaal bepaalde tendenzen der ontwikkeling niet uit de weg gaan. Ergens ligt een oplossing, die, de menselijke beperking in aanmerking genomen, wel een compromis zal moeten zijn...

Alle verdere voorwaarden zijn uit deze twee (selectie en opleiding) af te leiden: De van zichzelf bewuste leiding, de economisch verantwoordelijke produktie, de instandhouding van het defensie-element in het maatschappelijk leven, al deze voorwaarden vinden hun voldoening indien de maatschappij haar beste zonen mede aan de defensie wil afstaan. Een gemeenschap, die dit weigert, is bezig haar erfgoed op te teren. Een defensie-apparaat, dat deze weigering zou aanvaarden, is bezig zichzelf overbodig te maken.

In het begin heb ik opgemerkt, dat zij niet het doel had een volledige analyse te zijn met een daaruit voortvloeiende conclusie. Ik had echter nauwelijks verwacht dat de door mijzelf opgelegde beperking het geven van een overzicht over het vraagstuk zou belemmeren in de mate zoals zij dit gedaan heeft. De opzet echter: het vraagstuk weer eens in het daglicht te stellen en enige aspecten er van in het bijzonder te belichten, hoop ik — wellicht ten dele — te hebben bereikt Meer niet.

Brandende vraagstukken

bij de Koninklijke Landmacht III

Oefenmogelijkheden voor tanks

door E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf

Een der meest nijpende problemen der KL, dat van de oefenmogelijkheid voor tanks, wordt thans met kracht ter hand genomen. Gezien de voorlopig bereikte resultaten mag, op vrij korte termijn, een aanmerkelijke verbetering worden verwacht.

Het gaat daarbij grotendeels om de resultaten van proefnemingen en om onderwerpen, welke werden aangekondigd in een artikel over de schiet- en oefenterreinen in het algemeen, dat werd opgenomen in het decembernummer van vorig jaar.

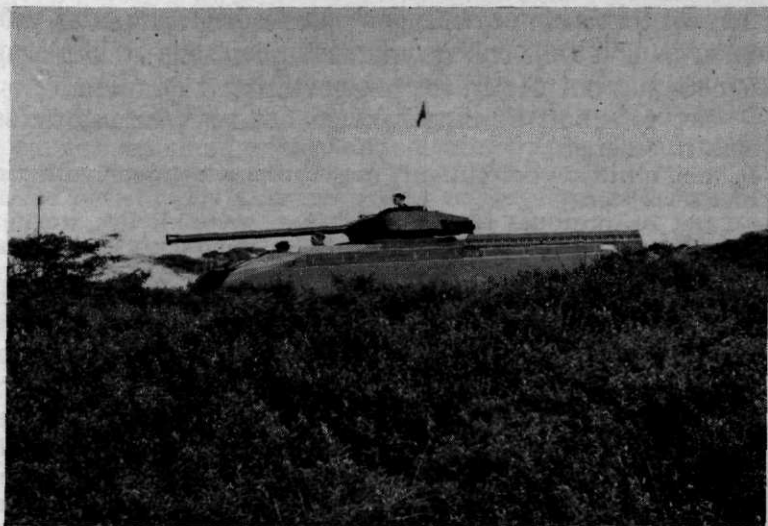
Hieronder volgt nu een korte beschrijving van de betekenis van elk dier proefnemingen en onderwerpen, waarbij tevens het stadium van ontwikkeling wordt aangegeven.

I. DE SCHIJNTANK

In oktober jl. kwam het prototype gereed van de voor oefendoeleinden geprojecteerde schijntank. Hoewel tegen het oorspronkelijke prototype, dat in de vorm van een carriertank werd geïntroduceerd, zowel bij de cavalerie als bij de infanterie bezwaren bestonden, werd met de beproevingen doorgedaan, nadat bepaalde eisen aan het project waren gesteld, waardoor aan bovengenoemde bezwaren tegemoet kon worden gekomen. Bij een op de Waalsdorpervlakte gehouden demonstratie van het nieuwe ontwerp waren vertegenwoordigers aanwezig van de GS, de IdC, IdI, ITD, het CavDep, 1 LK en 4 Div. Men bleek eenstemmig van oordeel, dat het nieuwe model gunstige aspecten vertoonde en in het algemeen aan de te stellen eisen voldeed. Men achtte een verdere proefneming dan ook alleszins gerechtvaardigd en hiertoe werd ter plaatse besloten. Het ligt in de bedoeling, in de toekomst, een aantal van deze opleidingsmiddelen in te delen bij nader vast te stellen onderdelen. Voorlopig zal een achttiental schijntanks worden aangemaakt (één eskadron in de nieuwe organisatie, plus 1 reserve), welke dan in eskadronsverband zullen worden beproefd bij 4 TkBat. Deze 18 tanks zullen uiterlijk 1 mei 1957 worden afgeleverd door 103 TD-Basisgroep. 4 TkBat zal uiterlijk 1 juli 1957 een verslag omtrent de bevindingen doen toekomen aan CGS, waarna een verdere opdracht zal volgen.

De schijntank (zie bijgevoegde foto's en omslagfoto) bestaat uit een tankgeraamte van hout en licht metaal, gemonteerd op een vrachtauto AD, 4 x 4. In verband met de indeling bij de cavalerie zal een verdere montage geschieden op de vrachtauto 6 x 6, welk voertuig tevens een grotere terreinvaardigheid bezit. Het geraamte bestaat uit twee houten schilden, ter weerszijden van het voertuig aangebracht. De metalen toren kan 360 graden draaien en bevat een radiotoestel, een Bren

*De dummytank
in het terrein*

voor losse schoten en een licht metalen vuurmond, aan welke elevatie kan worden gegeven en waaruit donderslagen kunnen worden afgevuurd.

Het geraamte kan in korte tijd op het voertuig worden gemonteerd en wederom worden gedemonteerd. Waar gebruik wordt gemaakt van organiek vervoer, heeft men tevens het voordeel dat extra toevoeging van personeel of materieel niet nodig is. De materiaalkosten van het hulpmiddel bedragen f 500,— per stuk. Het is gebouwd door de Kapitein van de Technische Dienst G. W. Honingh naar taktische aanwijzingen van de Kolonel van de Generale Staf G. H. Christan en de Luitenant-Kolonel der Cavalerie jhr. J. J. G. Beelaerts van Blokland.

De volgende overwegingen hebben geleid tot het besluit de beproeving voort te zetten:

— het hulpmiddel stelt de cavalerie in staat de juiste taktische begin-

*De dummy-tank toont
zijn ware gedaante*

selen tot toepassing te brengen op eskadrons- en later wellicht op bataljonsniveau, terwijl ook de marsveiligheidsdienst kan worden beoefend, alsmede het ontplooiën tot het gevecht uit de opmars;

— het verschaft de mogelijkheid het tank/infanterieteam, op elk niveau, te oefenen;

— het bindt de oefeningen met tanks *niet* meer volledig aan de tankoefenterreinen;

— het hulpmiddel is goedkoop, kan gemakkelijk worden aangemaakt en leidt *niet* tot een belasting met verder personeel of materieel van de gebruikende troepen;

— het gebruik er van zal leiden tot minder slijtage aan de normale tank en daardoor tot vermindering van de nodige herstellingen aan tanks; voorts tot minder slijtage aan tankoefenterreinen en tevens tot bezuiniging op benzineverbruik.

Het is duidelijk dat de schijntank *niet* in staat is de normale tank tijdens de opleiding geheel en al te vervangen. *Zij is en blijft een hulpmiddel*; zij het dan ook een zeer belangrijk. Het zal nodig blijven de tankbemanning volledig te oefenen als team, en het kader in de commandovoering (aanwijzingen voor de tankchauffeur, geven van vuurbevelen, e.d.) en dit kan alleen gebeuren in een voertuig, dat de normale mogelijkheden en beperkingen van de tank kan demonstreren: *dus in een echte tank*.

Ook zal het nodig zijn de infanterie, na een aantal oefeningen met schijntanks, deze mogelijkheden en beperkingen te tonen door hen een oefening met normale tanks te laten meemaken.

II. NIEUWE TANKOEFENTERREINEN

De laatste tijd worden steeds meer maatregelen genoemd om het oefenen met tanks, in eigen land, te stimuleren door het in gebruik nemen van nieuwe tankoefenterreinen enerzijds, en het verbinden van dat oefenen aan zeer stringente bepalingen anderzijds.

Op initiatief van de IdC ontwierp de Commandant van de Rij- en Tractieschool, als ter zake deskundig adviseur, een memorandum met betrekking tot gebruik van oefenterreinen door tanks, welk memorandum uiteraard algemeen en daarom zeer theoretisch is gehouden. Het vat echter de koe op de juiste wijze bij de horens. Het behandelt achtereenvolgens de te houden tankoefeningen, de maatregelen, welke na afloop van een oefening moeten worden getroffen, de benodigde onderhoudsmiddelen en rijdisciplinaire en andere maatregelen en luidt als volgt (uittreksel):

1. Te houden oefeningen

Op tankoefenterreinen dienen de volgende oefeningen met pelotons, eskadrons en bataljons tanks te worden gehouden:

- a. besturings- en rijoefeningen;
- b. wapen- en richtoefeningen, alsmede het geven van vuurbevelen;
- c. radio-berichtenwisseling;
- d. schoolse standaardgevechtsoefeningen;
- e. gevechtsexercities.

ad a. Hiervoor kan men volstaan met het uitzetten van bepaalde parcoursen, waarin zowel vlak terrein als hindernissen moeten voorkomen. Deze parcoursen kunnen rondom, dan wel dwars over het oefenterrein

lopen, zij moeten op de linkerhand, op de rechterhand of op beide handen worden gevolgd. De parcoursen moeten ter weerszijden door gekleurde stokken of vlaggen worden aangegeven en er moet tegen worden gewaakt, dat deze tankpaden worden uitgereden en steeds breder worden. Op dergelijke eenvoudige parcoursen kunnen alle besturingsrijen en schakeloefeningen worden gehouden.

ad b. en c. Deze oefeningen kunnen overal en te allen tijde worden gehouden.

ad d. Hiervoor maakt men speciale uitgangstellingen en vaste banen in de richting van vaste doelen. Waar het hier een schoolse oefening (standaardoefening) betreft, kan men steeds dezelfde opmarsbanen bezigen, zonder de noodzaak daarbuiten te rijden. Voor een peloton heeft men dan vijf bij elkaar gelegen banen nodig, aan het einde waarvan een vast draaipunt wordt geprojecteerd, waar de tanks keert kunnen maken en langs dezelfde paden wederom terug kunnen rijden om de oefening in een andere richting te herhalen.

ad e. Hiervoor zal een geheel terrein nodig zijn. Het is evenwel beslist *niet* nodig bomen en struiken omver te rijden of andere vernielingen aan te richten. Dergelijke oefeningen behoeven slechts bij uitzondering te worden gereden. Men kan ze binnenskamers in een zandbak met kleine modellen voorbeoefenen, alvorens ze in de praktijk toe te passen.

2. Maatregelen te treffen na afloop der oefeningen

Indien er, om een of andere reden, buiten de bestaande tankpaden is gereden, moeten de sporen *terstond na afloop der oefening* worden bijgewerkt, door het egaliseren van het ten onrechte betreden terrein met behulp van schoppen en houten stampers. Dit, teneinde de beschadigde plantenwortel niet te laten doodgaan en deze zo spoedig mogelijk weer vaste grond te doen krijgen. De bestaande tankrijpaden en opstelingsplaatsen moeten, tenminste eenmaal per week, met behulp van schoppen en bulldozers worden bijgewerkt. Bij intens gebruik zal dit meer frequent moeten geschieden.

3. Benodigde onderhoudsmiddelen

Deze zijn: een tank- of bulldozer, een egge, die door een voertuig kan worden getrokken, schoppen en houten stampers.

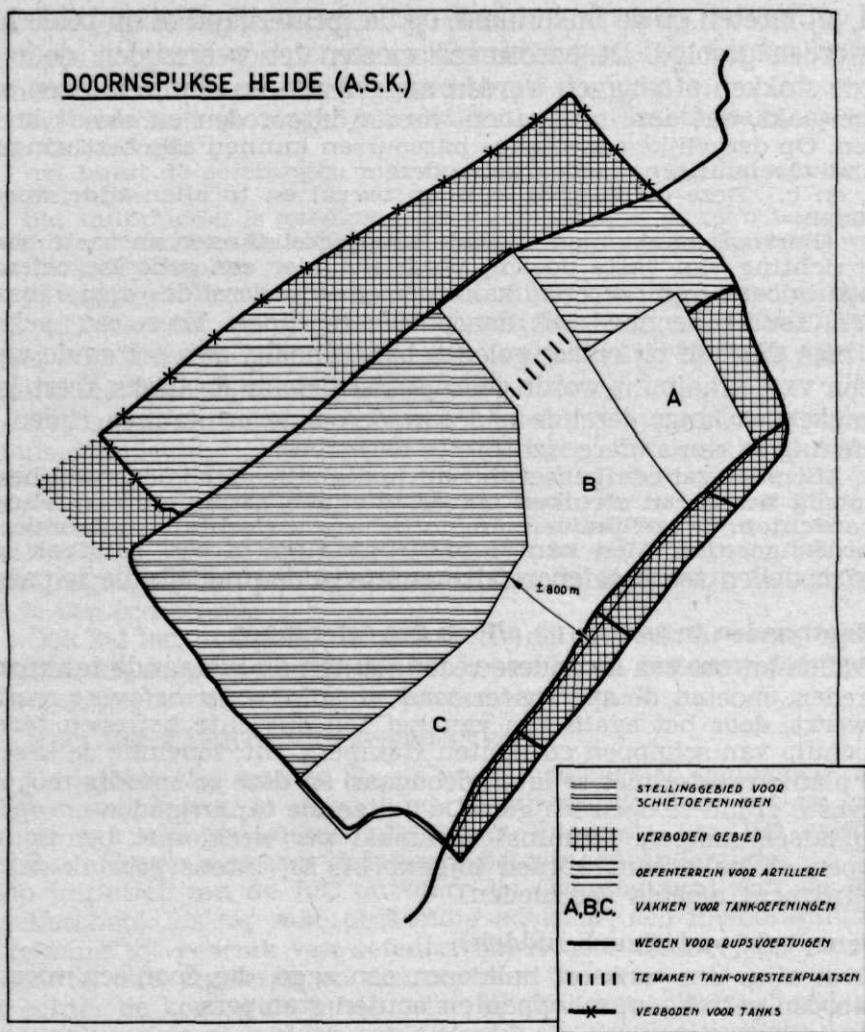
4. Rijdisciplinaire en andere maatregelen

Een strenge rijdisciplinaire moet te allen tijde worden gehandhaafd. Overtredingen moeten, zo nodig, aan de krijgstucht worden getoetst. De ervaring leert dat het zeer preventief werkt, indien de veroorzakers van onnodige beschadigingen weten, dat zij deze zelf, in hun vrije tijd, moeten bijwerken. Bataljons-, eskadrons- en pelotonscommandanten moeten het gebruikte terrein, onmiddellijk na afloop der oefening, dagelijks controleren of doen controleren en de beschadigingen *terstond* doen herstellen of bijwerken.

Houdt men zich aan bovengenoemde richtlijnen dan zal men — en dit is een praktijkervaring — zeer weinig blijvende beschadigingen aan tankoefenterreinen teweeg brengen en zal men zich bij de landeigenaren niet onbemind behoeven te maken.

Bovenstaand memorandum heeft gediend als theoretische grondslag voor besprekingen omtrent het in gebruik nemen van enige nieuwe

DOORNSPIJKSE HEIDE (A.S.K.)

tankoefenterreinen, zoals de Budelse Heide en de Doornspijkse Heide (van het ASK te Oldebroek). Tot het in gebruik nemen van deze gronden als tankoefenterrein werd besloten, omdat het nu eenmaal niet aangaat terreinen van particulieren met tanks te berijden en de militaire terreinen voor deze oefeningen te verbieden in verband met mogelijke vernielingen.

Ten aanzien van de Doornspijkse Heide zijn de voorbereidingen in een gevorderd stadium. De bedoeling is, dat hierop de oefeningen kunnen worden gehouden, welke in het memorandum van C-RTS zijn aangegeven onder de punten 1a tot en met 1d, *niet* die onder 1e. Voorts zal de frequentie der oefeningen worden gebonden aan één dag per week oefenen voor één eskadron, op gebaande paden rondom het terrein en op enige uitgezette eskadronsterreinen, waarbij het terrein der artilleriestellingen zal worden vermeden (zie bijgaande schets). Het gebruik

van het terrein wordt voorts aan zeer stringente bepalingen gebonden en de artilleristische oefeningen mogen *niet* onder de tankoefeningen lijden. C-ASK blijft er uiteraard heer en meester. Deze beperkende bepalingen luiden ongeveer als volgt.

- a. De veiligheidsbepalingen, geldend voor de artillerie, blijven ook met betrekking tot de tankoefenterreinstroken onverminderd van kracht.
- b. Het onderhoud van de tankoefenterreinen wordt opgedragen aan de commandanten van de betreffende cavalerie-eenheden, zulks in onderling overleg.
- c. Het onderhoud van de tankbanen wordt geregeld in onderling overleg tussen C-ASK en de commandanten der cavalerie-eenheden.
- d. Teneinde dit onderhoud mogelijk te maken, dienen de commandanten van het ASK zowel als de commandanten der cavalerie-eenheden over eigen onderhoudsmiddelen te beschikken. De genie zal hier voorts de helpende hand bieden.
- e. C-ASK zal, in overleg met de commandanten der cavalerie-eenheden, zorg dragen voor een duidelijk zichtbare en afdoende terreinafbakening en deze onderhouden.
- f. C-ASK zorgt dat de commandanten der cavalerie-eenheden wekelijks een schietprogramma wordt uitgereikt. Op dit schietprogramma worden tevens de tijden vermeld, waarop de Doornspijkse Heide tengevolge van schietoefeningen der artillerie onveilig is.

Door het goedkeuren van deze bepalingen door CGS is deze aangelegenheid thans in de tweede fase gekomen. Namelijk in die van de afwerking in details door IdC. Er is nu een commissie benoemd, die het nadere gebruik door de cavalerie zal vastleggen, wederom aan de hand van zeer duidelijke bepalingen. Hierbij zal worden uitgegaan van het beginsel, dat op vrijwel alle bekende tankoefenterreinen, dus niet alleen op de eerder genoemde, vaste oefeningen worden uitgezet, zodat de waarde van het terrein niet verloren gaat door het zeer frekwent kris-kras doorschrijden ervan met zware tanks. Ook zal hierbij een oefenschema worden opgesteld, waardoor de terreinen gelijkmatig worden gebruikt en elkaar als het ware aflossen. Dat laatste om recuperatie te bevorderen.

III. HET TANK-BETONBANENPLAN „DE VLASAKKERS”.

Enige tijd geleden werd, van de zijde van de IdC, een voorstel gedaan tot aanleg van betonrijbanen voor tanks op het tankoefenterrein De Vlasakkers te Amersfoort. Dit, teneinde de geoefendheid van de in dat garnizoen gestationeerde onderdelen, voor zover dit de enkele tankbemanning betreft, te stimuleren en tevens te bereiken, dat het terrein tenslotte niet ongeschikt zou worden om er met tanks op te oefenen.

Nadat de besprekingen aanvankelijk waren vastgelopen in verband met de financiële konsekventies, werd een iets eenvoudiger plan ingediend, dat wederom in studie werd genomen, omdat men tenslotte toch tot de konklusie moest komen, dat op dit gebied een en ander moest worden gedaan. Het gevolg was de voorlopige goedkeuring van een gewijzigd betonbanenplan op een stafbespreking, welke op 10 augustus 1956 te Amersfoort plaatsvond en waarop, onder meer, het volgende is bepaald.

1. EAI Amersfoort zal, uiterlijk per 15 oktober 1956, een betrouwbare

raming betonbaan 1e tranche en een voorlopige raming betonplan 2e en 3e tranche, via DGW&T, aan CGS indienen (afschrift aan IdC).

2. EAI Amersfoort zal, in overleg met C-Depot Cavalerie, ruimte reserveren voor eventueel latere uitbreiding van genoemd plan in verband met mogelijke verdere legering van parate tankeenheden in of in de omgeving van Amersfoort en dit op dezelfde wijze aan CGS doen toekomen.

3. Met de werkzaamheden aan het betonplan zal uiterlijk worden begonnen in het voorjaar van 1957.

Het betonplan is ontstaan naar het voorbeeld van dat, hetwelk in gebruik is te *Trier* bij het Centre d'Instruction de Division Blindée (zie bijgaande foto). Het betonplan te *Amersfoort* zal in verband met de plaatselijke omstandigheden uiteraard een enigszins andere structuur hebben. Van het te besteden bedrag zal, te zijner tijd, een deel worden uitgespaard op de mindere kosten van terreinherstel en herstelling aan tanks. Voorts zal minder brandstof benodigd zijn.

Tankrijbanenproject te Trier

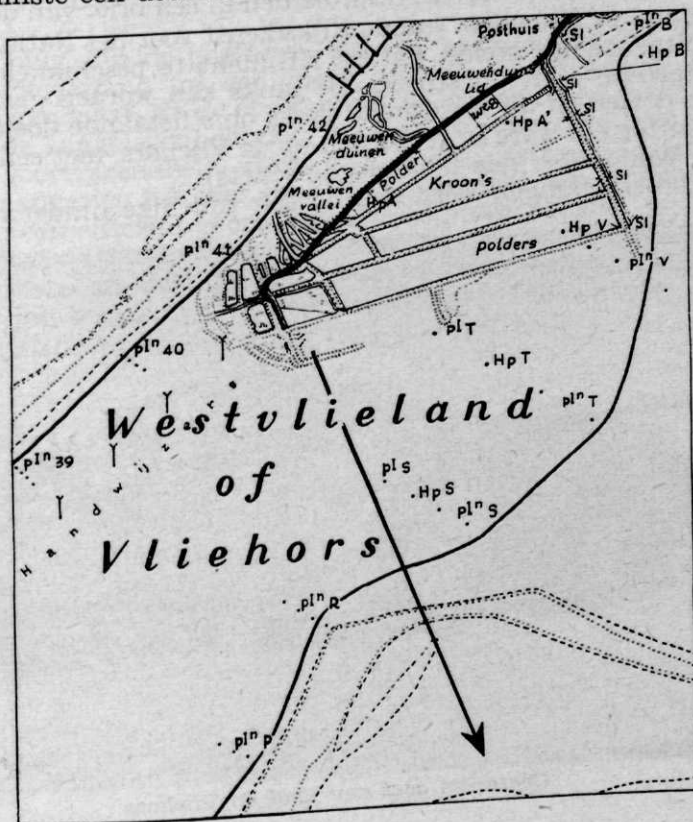
Het grootste bezwaar van de huidige toestand is wel, dat de opleiding op rijdende tanks, bij een verder enigszins rendabel gebruik, binnen afzienbare tijd moet leiden tot een totale onbruikbaarheid van de Vlasakkers als tankoefenterrein. Reeds thans is zij geheel van weersomstandigheden afhankelijk. Gedurende droge perioden vindt zware stofontwikkeling plaats, gedurende regenachtige perioden krijgt men modderbodem en gedurende vorst bevrozing van het diep ingesneden oppervlak van het oefenterrein. Op de duur zal de opleiding hierdoor, op een niet meer aanvaardbare ongunstige wijze, worden beïnvloed. Daar komt nog bij, dat de stofontwikkeling een ernstige overlast veroorzaakt voor de langs de Utrechtse weg gevestigde burgerij, de in de buurt liggende ziekenhuizen en sanatoria en het verkeer langs genoemde weg en langs de

spoorweg zuid van de Vlasakkers. Ook de radarcontrole van het vliegveld *Soesterberg* wordt op de duur gehinderd.

De oefenmogelijkheden op het betonrijbanenplan zullen zodanig zijn dat 80% der benodigde schoolse oefeningen door de te Amersfoort legerende tankonderdelen — inclusief depôt en scholen — kunnen worden gehouden. Men rijdt over vlak en over enigszins golvend terrein, terwijl ook een tankhindernisbaan aanwezig zal zijn, alsmede een gelegenheid voor schoolse schietoefeningen met mitrailleurs uit tanks. Tenslotte zal een pelotonsbaan worden aangelegd, welke enige oefengelegenheid biedt aan de te Amersfoort legerende parate troepen. De totale lengte, aan betonbaan, is ongeveer 22 km.

IV. HET TANKSCHIETTERREIN „VLIHORS”.

Zoals reeds eerder door mij tot uiting is gebracht, is een der belangrijkste bezwaren dat in Nederland, vanwege de veiligheid, vrijwel nergens met tanks en in het geheel niet met Centurions kan worden geschoten. Tot heden moesten bijvoorbeeld alle schietoefeningen met zware tanks plaatsvinden in het kamp Hohne in Duitsland, hetgeen met grote transport- en terreinkosten gepaard gaat, terwijl de mogelijkheid bij een verdere vorming van Duitse troepen wellicht op de duur problematisch wordt. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat de laatste jaren met steeds meer energie is omgezien naar plaatsen in Nederland, waar men tenminste een deel van deze oefeningen kan houden. De Wadden-

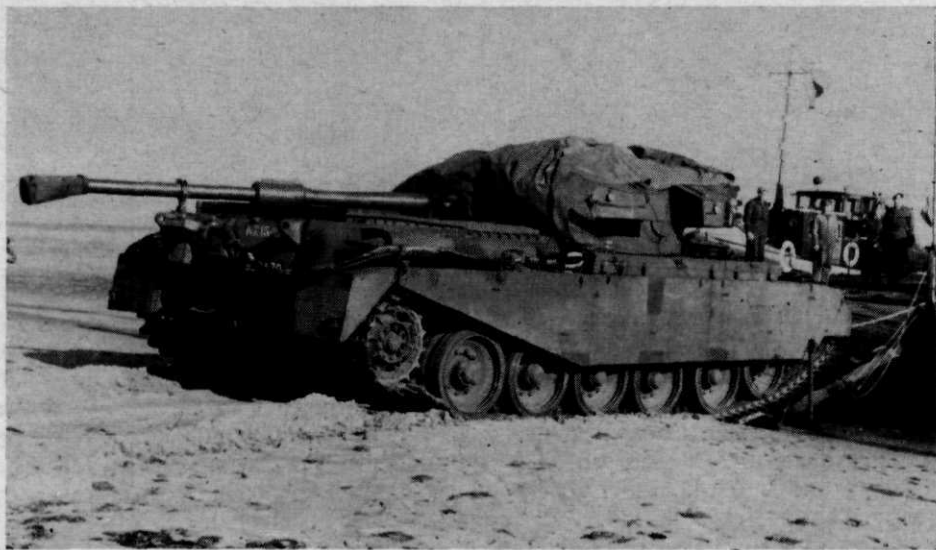

Het vlot beladen

eilanden kwamen in het middelpunt van de belangstelling der cavalerie te staan en tenslotte viel de keuze op Vliehors, op het eiland Vlieland, waar tevoren ook al de KLu en de KM voet aan wal hadden gezet. De voorlopige besprekingen op interdepartementaal niveau, nodig om nieuwe oefenterreinen te verwerven, resulteerden in een brief van de Minister van Oorlog aan de Directeur van de Rijksdienst voor het Nationale Plan, waarin eerstgenoemde stelde, dat de KL dient te beschikken over een tankschietterrein, waar uit stilstaande tanks kan worden geschoten op beweeglijke doelen en uit bewegende tanks op stilstaande doelen. Voorts dat dit schietterrein ware in te richten op de Vliehors, met een onveilige zone op de Waddenzee (zie bijgevoegde schets).

Voor de proefnemingen werd daarop een tijdelijke hinderwetvergunning

Centurion gaat aan land op Vliehors

ning verstrekt. Deze proefnemingen zijn intussen beëindigd en zij zijn, hoewel nog enige kinderziekten zullen moeten worden overwonnen en de cavalerie uiteraard nog enige extra desiderata heeft, bevredigend verlopen. Het vervoeren van de tanks over zee heeft geen bezwaren opgeleverd. Het ging per vlot, dat door slepers werd getrokken (zie bijgevoegde foto's). Met vertrouwen kan de verdere ontwikkeling van dit cavalerieschietkamp tegemoet worden gezien.

V. PROEFNEMINGEN MET RUBBERTRACKS

De Centuriontank is organiek uitgerust met stalen tracks en het zijn vooral deze, die de zozeer gevreesde schade aanrichten aan onze wegen en terreinen en daardoor de reden zijn waarom in ons land slechts beperkt met deze rupsvoertuigen kan worden gereden en geoefend. Op instigatie van de IdC is men nu sedert enige tijd bezig met het nemen van proeven met rubbertracks, die dit bezwaar voor een zeer groot deel zouden kunnen opheffen. Het eerste stel rubbertracks, in het voorjaar van 1956 door de fabriek als prototype afgeleverd, is sinds enige tijd in gebruik en de resultaten zijn hoopgevend. De proeven langs de weg zijn bevredigend verlopen, zij het, dat aan de tracks zelf enige verbeteringen moesten worden aangebracht. Die in het terrein waren nog aan de gang toen dit artikel ter perse ging, doch ook hier vertoonden zich gunstige aspecten. Binnenkort zal het mogelijk zijn over dit procédé nadere gegevens te verstrekken.

Voorlopig zijn de pogingen, om ten aanzien van het oefenen met tanks in Nederland tot een meer bevredigende toestand te geraken, hiermede geschetst. Na de opsomming zal wel niemand meer van oordeel zijn, dat de aangelegenheid door de Inspectie der Cavalerie niet met de grootste voortvarendheid wordt aangepakt. Hetgeen slechts is toe te juichen, aangezien het hier gaat om het behoud van ons natuurschoon, voorts om een efficiënt gebruik van de begrotingsgelden en — *niet in de laatste plaats* — om het zijn of niet zijn in onze organisatie van een van de modernste en belangrijkste wapens, waarmede een atoomoorlog, zowel als een oorlog met conventionele strijdmiddelen zou moeten worden gestreden, mocht dit onverhoopt nodig zijn.

Moezel 1944

Mislukte rivierovergang bij Pont-à-Mousson

door H. C. BAJETTO, Luit.-Kolonel b.d.

De lezer zal zich uit de theorie van de rivierovergangen herinneren, dat deze onderscheiden worden in voorbereide en snelle overgangen. Onder een voorbereide overgang verstaat men een groot opgezette aanval met speciaal materieel tegen een goed georganiseerde rivierverdediging. Een snelle overgang is een aanval met licht of geïmproviseerd materieel, als de verdediging nog niet goed georganiseerd is. In dit artikel wordt een leerzaam voorbeeld gegeven van een mislukte snelle overgang tijdens de geallieerde opmars in Noord-Frankrijk in 1944.

De algemene toestand.

Op 1 september 1944 veroverde Combat Command A (CCA) van de 4de Pantser Divisie bij verrassing een bruggehoofd over de Maas bij Commercy. Het 3de Amerikaanse Leger, waartoe de divisie behoorde, vormde de uiterste rechtervleugel van de geallieerde troepen, en bereikte dit punt na een ononderbroken snelle opmars uit Normandië, waarbij de Duitsers nergens serieus tegenstand hadden geboden. XII LK was het zuidelijke korps van het leger: de rechterflank was dus niet aangeleund. Het legerkorps bestond uit de reeds genoemde 4de Pa Div met CCA links, CCB rechts voor; daarachter de 80ste Inf Div, bestaande uit 317, 318 en 319 RGGr; rechts daarvan was de 35ste Inf Div. belast met de beveiliging van de rechterflank, waar zich voorts nog wat lichte troepen bevonden.

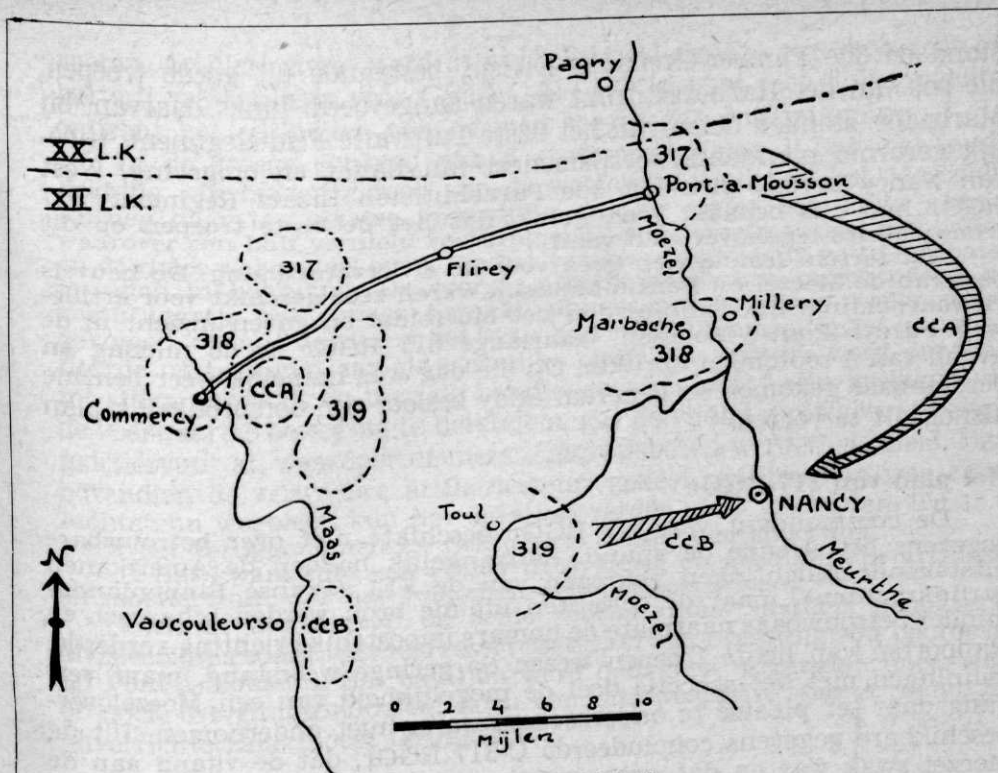
Het plan van XII LK

De commandant van XII LK, Generaal Eddy, wilde de snel terugtrekkende Duitsers scherp achtervolgen. Zijn plan was met 317 RGGr een overgang over de Moezel te forceren bij Pont-à-Mousson; daarachter zou CCA volgen om, versterkt met een bataljon van 318 RGGr, oost van de Moezel met een wijde boog Nancy in de rug aan te vallen. De rest van de 318 RGGr zou de divisiereserve vormen, Marbache bezetten en zo mogelijk een klein bruggehoofd bezetten bij Millery. 319 RGGr zou de Moezel bij Toul oversteken en Nancy uit het westen aanvallen. De rivierovergangen zouden snel en zo verrassend mogelijk uitgevoerd worden.

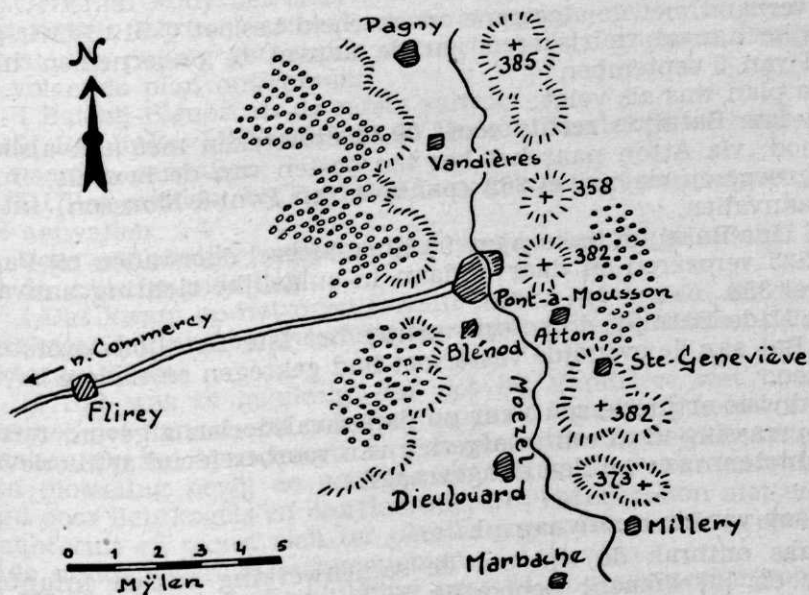
De eerste fase bestond daaruit, dat 80 Div geconcentreerd werd in het bruggehoofd van Commercy. Evenwel, nadat dit geschied was stagneerde de benzine-aanvoer en in de middag van 2 september was het gehele LK geïmmobiliseerd. Daardoor ging het contact met de vijand, dat toch al niet erg intensief was, volkomen verloren.

De situatie aan Duitse zijde.

Nu had de Duitse legerleiding juist besloten achter de Moezel stand te houden. De onderbreking van de Amerikaanse opmars gaf de Duitsers de tijd om zich ter verdediging in te richten. Tegenover Pont-à-Mousson

Afb. 1 Plan van XII L.K.

Afb. 2 Het gevechtsterrein bij Pont-à-Mousson

stond de 3de Pantser-Grenadier-Divisie, bestaande uit goede troepen, die pas van het Italiaanse front waren aangevoerd. Links daarvan, bij Marbache, stonden delen van het 92ste Luftwaffe Feld Regiment, tijdelijk gevormd uit luchtafweerpersoneel van Nancy en omgeving. West van Nancy bevond zich het 3de Parachutisten Ersatz Regiment. 317 RGGr had dus bepaald geen geluk, dat het de beste troepen op dit frontgedeelte tegenover zich vond.

Het terrein leende zich goed voor de riviervedediging. De heuvels oost van de Moezel bij Pont-à-Mousson waren zeer geschikt voor artilleriewaarneming. Zij domineerden het Moezeldal en gaven inzicht in de weg Flirey—Pont-à-Mousson, waarlangs 317 RGGr in de middag en avond van 4 september oprukte. Op die dag was namelijk weer benzine beschikbaar gekomen en generaal Eddy besloot zijn oorspronkelijk plan alsnog uit te voeren.

Het plan van 317 RGGr

De commandant van 317 RGGr beschikte niet over betrouwbare gegevens betreffende de vijand. Aanvankelijk hadden de Amerikanen uitstekende inlichtingen gekregen van de FFI (Franse Binnenlandse Strijdkrachten), maar de berichten uit die bron werden schaarser en minder betrouwbaar naarmate de opmars in oostelijke richting vorderde. Rapporten van lichte troepen wezen op geringe weerstand, maar verkenningen met het speciale doel de mogelijkheid van een Moezelovergang daar ter plaatse te onderzoeken, waren niet ondernomen. Uit de beschikbare gegevens concludeerde C-317 RGGr, dat de vijand aan de Moezel zwak was en dat geen ernstige weerstand te verwachten was. Ook over het terrein en de rivier waren slechts weinig gegevens voorhanden.

In verband met de algemene onzekerheid besloot C-317 RGGr geen nachtelijke aanval te riskeren, en de aanval te ondernemen in de ochtend van 5 september.

Zijn plan was als volgt:

Het Iste Bataljon rechts voor: 09.30 oversteken met aanvalsboten bij Blénod; via Atton naar het bos ten oosten van de heuvels; in het bos hergroeperen en heuvel 382 (pal oost van Pont-à-Mousson) uit het oosten aanvallen.

Het IIde Bataljon links voor: 09.30 de Moezel doorwaden bij Pagny, heuvel 385 veroveren en daarvandaan in zuidelijke richting aanvallen op heuvel 358.

Het IIIde Bataljon in reserve achter het Iste Bataljon; oversteken nadat I Bat aan de overzijde vaste voet had gekregen en nadere bevelen afwachten.

De divisie-artillerie zou vuur op de aanvalsdoelen afgeven; terwille van de verrassing werd echter afgezien van voorbereidend artillerievuur. Luchtsteun zou worden aangevraagd.

Het verloop van de eerste aanval.

Helaas ontbrak de tijd om de samenwerking tussen infanterie, artillerie en luchtmacht behoorlijk te regelen. Luchtsteun bleek op 5 september niet beschikbaar, omdat XIX TAC (Tactical Air Command) op die dag aanvalsoopdrachten tegen de havens in Bretagne moest uit-

voeren. Artilleriesteun werd in werkelijkheid slechts gegevens door één batterij veldartillerie vóór I Bat. C-317 RGGr werd niet tijdig ingelicht omtrent het ontbreken van de hem toegezegde ondersteuning.

In de vroege ochtend van 5 september stelde I Bat zich onder dekking van huizen gereed aan de westelijke rand van het Moezeldal. Er liep daar ter plaatse evenwijdig aan de rivier een klein kanaal, waarover een half vernield voetbruggetje. Het terrein tussen het kanaal en de rivier was geheel open. Op het vastgestelde tijdstip zette het bataljon zich in beweging. De voorste afdelingen staken ongehinderd het voetbruggetje over, maar toen zij ongeveer 200 meter verder waren gekomen, opende de vijand het vuur met mitrailleurs uit goed gecamoufleerde opstellingen aan de oostelijke oever. De opmars werd daardoor tot staan gebracht en toen de bataljonscommandant erin geslaagd was de voorwaartse beweging te herstellen, gaf de vijand nauwkeurig gericht mortiervuur af, waardoor de meeste aanvalsboten werden vernield. Daar bovendien de verwachte artilleriesteun geheel onvoldoende was en de luchtsteun wegbleef, kon het bataljon verder niets uitrichten. Te 15.00 werd het teruggenomen en dekte zich achter een spoordijk.

II Bat kwam zuid van Pagny in zo hevig en goed gericht artillerie- en mortiervuur, dat het volkomen geparalyseerd werd.

Toen de aanval van de beide voorbataljons vastliep, gelastte de divisiecommandant, dat het reservebataljon een overgang zou beproeven bij Pont-à-Mousson. Het bataljon werd daarheen verplaatst, doch vond er noch overgangsmiddelen, noch een doorwaadbare plaats, zodat het onverrichterzake moest terugkeren.

Plan voor de tweede aanval.

Generaal Eddy liet zich door het mislukken van deze aanval niet afschrikken. Hij was vastbesloten de overgang snel te forceren en beval een nieuwe poging gedurende de nacht te ondernemen. Daartoe werd het volgende plan ontworpen:

I Bat bij Blénod als de eerste aanval;

II Bat links; bij Vandières de Moezel oversteken en heuvel 358 uit het noorden aanvallen;

III Bat midden; bij Pont-à-Mousson oversteken en heuvel 382 frontaal aanvallen.

Deze nachtelijke onderneming verliep nog ongelukkiger dan die van de voorafgaande dag.

I Bat kwam op het open terrein tussen het kanaal en de rivier in hevig vijandelijk vuur, waardoor zo zware verliezen werden geleden, dat het terug moest.

II Bat was zo gelukkig, dat het bij Vandières wat boten vond, waarmee het kanaal, dat ook daar langs de rivier liep, kon worden overgestoken. Op het open terrein aan de overzijde van het kanaal gekomen, werd plotseling hevig en goed gericht mitrailleurvuur ontvangen, gevolgd door lichtkogels en mortiervuur. Het bataljon kon niet meer voor- of achteruit en moest zich ter plaatse ingraven. Het kon eerst de volgende middag worden teruggenomen.

III Bat kreeg de beschikking over 64 nog aanwezige rubber aanvalsboten, waarmee de overgang onder hevig vijandelijk vuur werd ondernomen. Met verlies van 38 boten wisten tenslotte ongeveer 4 pelo-

tons de overzijde te bereiken. Zij vormden een klein bruggehoofd door zich ca 100 meter ten oosten van de rivier in te graven. Bij het aanbreken van de dag werden nog niet ingezette troepen van II Bat aangehouden om het bruggehoofd te versterken; vóór de eigen troepen op de oostelijke oever werd een rookscherm gelegd. Echter voerden de Duitsers een bajonetaanval uit, waardoor het Amerikaanse bruggehoofdje werd opgeruimd voordat hulp kon worden overgezet.

De aanval werd daarop afgebroken en de restanten van de zwaar gehavende 317 RGGr werden langzaam bij kleine onderdelen teruggenomen in het beboste terrein ten westen van Pont-à-Mousson.

Commentaar.

Waar ligt de grens tussen verantwoord optimisme en zorgeloosheid, tussen gerechtvaardigd zelfvertrouwen en onderschatting van de tegenpartij, tussen voortvarendheid en overhaasting? Hoe moeilijk die grenzen soms ook te trekken zijn, het is toch wel duidelijk dat de Amerikanen, kennelijk verblind door de snelle successen na de doorbraak in Normandië, ze in dit geval ver overschreden hebben.

Als we eerst het plan van XII LK en 80 Div beschouwen, treft ons al dadelijk de enorme breedte van het aanvalsfront: ca 50 km globaal langs de rivier gemeten. Er was geen sprake van, dat de aanvallende onderdelen elkaar konden ondersteunen. De aanwijzing van 318 RGGr als divisiereserve was niet meer dan een formaliteit, want de RGGr stond in voorste lijn en zelfs al had ze uit het front losgemaakt kunnen worden, dan had ze nog een volle dagmars nodig gehad om in het gevecht van een van de nevenregimenten te kunnen ingrijpen. Dat bij die grote afstanden ook de manoeuvre met het vuur van de artillerie onuitvoerbaar was, spreekt vanzelf. De divisiecommandant kon op geen enkele wijze invloed op het verloop van het gevecht uitoefenen, en de legerkorpscommandant kon dat, met zijn pantserdivisie, in de eerste fase alleen ten westen van de Moezel. Dat betekende dus, dat een RGGr, die er in zou slagen een bruggehoofd te vormen, gedurende geruime tijd op zichzelf was aangewezen, zonder steun van zware wapens, en zonder mogelijkheid reserves tijdig ter versterking aan te voeren.

Bij 317 RGGr was de toestand al niet veel beter: ook hier een veel te breed aanvalsfront (ca 10 km), geen mogelijkheid voor de aanvalsgroepen om elkaar te ondersteunen, en onvoldoende reserves om een plaatselijk succes uit te buiten. De gevolgen hiervan zagen we, toen de tweede aanval een plaatselijk succes opleverde: er kon geen artillerievuur vóór het bruggehoofd gelegd worden en er stonden geen reserves gereed om de troepen aan de overzijde te versterken.

Een enkele opmerking verdient het gebruik van het pantserwapen. Het plan van XII LK was er terecht op gericht, de eigenlijke rivierovergang door de infanterie te doen forceren en *daarna* de tanks in te zetten voor de manoeuvre. Merkwaardig genoeg was Generaal Eddy aanvankelijk van plan de overgang te doen uitvoeren door 4 Pa Div en hij zag daar slechts van af op het dringend en unaniem advies van C-4 Pa Div en C-80 Div.

Uit dit alles blijkt wel, dat C-XII LK er geen moment aan gedacht heeft, dat er wel eens een ommekeer zou kunnen optreden. Als ik me hier een kleine afwijking naar een hoger niveau mag veroorloven, moe-

ten we constateren, dat het geallieerde opperbevel daaraan mede-, zo niet méér schuldig was. De inlichtingendienst heeft blijkbaar òf de aanvoer van versterkingen aan Duitse zijde niet opgemerkt, òf daaruit niet de juiste conclusie getrokken. Het verloren gaan van het contact met de vijand had opgevangen moeten worden door intensieve luchtverkenning, hetgeen niet is gebeurd. Tenslotte is men geneigd te veronderstellen, dat het geallieerde opperbevel er niet aan gedacht heeft, dat de Duitsers ten naasten bij konden uitrekenen, wáár de geallieerde legers moeilijkheden met hun aan- en afvoer moesten krijgen, en dat dus ongeveer op die afstand van de kust (ca 400 km) grotere weerstand kon worden verwacht.

Om nu tot XII LK terug te keren, we zien hieruit hoe gevaarlijk het is, nadat het contact met de vijand geruime tijd verloren is gegaan, zonder nadere gegevens aan te nemen, dat de situatie onveranderd is gebleven. Er kan in twee dagen veel gebeuren, en C-XII LK had zijn actie dan ook niet mogen hervatten zonder althans iets gedaan te hebben om de juistheid van zijn veronderstelling te verifiëren, en zonder inachtneming van zelfs de meest elementaire veiligheidsmaatregelen.

Men moet natuurlijk toegeven, dat de omstandigheden het nemen van risico's rechtvaardigden. De kritiek op deze operatie moet dan ook niet gericht zijn tegen het nemen van risico's, maar tegen het aanvaarden van nagenoeg alle denkbare (en vele onnodige!) risico's zonder enige maatregel om tegenslagen op te vangen. Het wil mij voorkomen, dat de twee dagen gedwongen rust toch wel gebruikt hadden kunnen worden om de overgang zorgvuldig voor te bereiden, dat men in ieder geval de artilleriesteun behoorlijk had kunnen regelen, dat C-317 RGGr van tevoren had kunnen weten, dat geen luchtsteun beschikbaar zou zijn en dat men, vóór alles, sterke infanteriepatrouilles naar de Moezel had moeten zenden om de eigen opstellingen te beveiligen, de vijand waar te nemen en gegevens te verzamelen over het terrein en vooral ook over de rivier. Geen rivierovergang zonder deugdelijke verkenning! Al is er geen vijand in de buurt, dan nóg kan de rivier zelf gevaarlijk zijn.

Het argument, dat èn de verkenning èn het voorbereidend artillerievuur achterwege werden gelaten terwille van de verrassing, klinkt niet erg overtuigend. Hoe men op verrassing kan hopen na een voor de vijand duidelijk zichtbare opmars, gevolgd door een aanval bij vol daglicht over geheel open terrein op een goede rivierstelling is niet duidelijk. Bovendien: als de vijand werkelijk zo zwak was, dat het aanvalsplan een redelijke kans van slagen bood, had men zonder enig bezwaar tijd en verrassing kunnen offeren aan een verkenning; en als de vijand sterker was, was het plan te gewaagd.

Het lijkt op het eerste gezicht onbegrijpelijk, dat Generaal Eddy uit het échec van de eerste aanval niet de juiste conclusie heeft getrokken, nl. dat de Duitsers besloten hadden stand te houden en dat zij veel sterker waren dan hij aanvankelijk had gedacht. Uit talrijke voorbeelden in de krijgsgeschiedenis blijkt echter, dat een van de grootste moeilijkheden, waarvoor een aanvoerder kan worden gesteld, is: een gewijzigde situatie onderkennen en zich daaraan aanpassen. Zo ook hier: een conclusie die bij een tactische oefening op de kaart door niemand zou worden gemist, blijkt in de oorlogspraktijk volstrekt niet voor de hand te liggen. Noch C-XII LK zelf, noch blijkbaar zijn staf of een van

de lagere commando's, hebben zich voldoende rekenschap gegeven van factoren, die wezen op een algehele wijziging van de toestand.

Tenslotte wil ik erop wijzen, dat men uit het verloop en de opzet van de operatie sterk de indruk krijgt, dat Generaal Eddy wel heel diep heeft ingegrepen in de bevelsbevoegdheden van zijn ondercommandanten. Het gevolg van een dergelijke handelwijze is, dat het initiatief van de lagere commandanten wordt gedood en hun verantwoordelijkheidsgevoel ondermijnd: zij krijgen het gevoel, dat alles al van hogerhand is geregeld, en dat niets aan hen zelf is overgelaten, zodat zij ook verzuimen de dingen te doen die in feite nog wel aan hun zorg zijn overgelaten. In het onderhavige geval is blijkbaar heel weinig aan het initiatief van C-317 RGGr en zijn bataljonscommandanten overgelaten, en dat weinig hebben zij dan ook niet gedaan; wij vinden althans ook op lager niveau geen spoor van behoorlijke voorbereiding en elementaire veiligheidsmaatregelen.

De gehele onderneming demonstreert duidelijk, dat men ook bij een eenvoudige operatie tegen een zwakke vijand — want zo zagen de Amerikanen deze overgang — de veiligheid niet ongestraft kan verwaarlozen. Men wordt zo gauw onverschillig en overmoedig, als het een tijdje goed gaat. Eén van de kenmerken van een goed aanvoerder is, dat hij steeds waakzaam blijft.

Nieuwe uitgave

EISENHOWERS ZES GROTE BESLISSINGEN, door Generaal Walter Bedell Smith, bewerkt en vertaald door Generaal mr. H. J. Kruls. Uitg.: Holkema en Warendorff N.V., Amsterdam, 1956. Prijs: geb. f 6,90.

Generaal Walter Bedell Smith, die van september 1942 tot het einde van de tweede wereldoorlog in Europa de vertrouwde en capabele Chef Staf van Generaal Eisenhower was, beschrijft in dit boek de belangrijkste beslissingen welke deze laatste gedurende de veldtocht in het Westen heeft genomen. Beslissingen, waarmede stuk voor stuk het slagen van de veldtocht op het spel stond. Ogenblikken, waarin de enorme verantwoordelijkheid van de opperbevelhebber zich toespitste tot een vrijwel bovenmense-

lijke zwaarte. Vooral de beschrijving van de beslissing van Generaal Eisenhower ten aanzien van het tijdstip der invasie pakt, ondanks de sobere weergave, de lezer, door de dramatische geladenheid van dit historische ogenblik, waarin geen advies meer kon helpen. De beslissing met al haar konsekventies moest door één man worden genomen.

De bij uitstek bevoegde schrijver baseert zich op stafdocumenten, notulen van conferenties en persoonlijke herinnering. Verklaringen van Duitse commandanten geven aan deze verslagen nog een bijzondere waarde. *Generaal mr. H. J. Kruls* bewerkte dit waardevolle boek in een zeer goede, ook voor niet militairen vlot leesbare vertaling.

v. H.

Enige aspecten van de personeelsregistratie

door J. HUISINGA en T. J. ROELOFS, *Majors der Infanterie*

Het is voor iedere troepencommandant, wil hij zijn taak als „commandant” naar behoren kunnen vervullen, een eis van de eerste orde, dat hij beschikt over de nodige gegevens omtrent zijn personeel. Deze gegevens moeten hem inzage verschaffen over de aanwezige sterkte van zijn onderdeel, de capaciteiten en de sociale omstandigheden van het hem onderhebbende personeel, kortom alles wat hij uit hoofde van zijn taak van dit personeel moet weten.

Het vastleggen van deze gegevens geschiedt d.m.v. de registratie, waaronder men dient te verstaan „het op zodanige wijze vastleggen van gegevens omtrent bepaalde eenheden, dat deze gegevens, hetzij direct, hetzij indirect, bv. door middel van sortering, voor een bepaald doel bruikbaar zijn”. Uit het gebruik van het woord „eenheden” in deze definitie blijkt, dat registratie niet noodzakelijkerwijs betrekking behoeft te hebben op personeel, doch dat ook materieel voorwerp van registratie kan zijn. Men denke slechts aan voertuigenregistratie, registratie van correspondentie, enz.

In het kader van deze beschouwing willen wij ons echter beperken tot de registratie van militair personeel, voorzover deze bij de onderdelen wordt gevoerd, anders dan op de registratielijsten.

De registratie van militair personeel is, afhankelijk van de plaats, waar zij wordt gevoerd, gericht op één of meer van de volgende doeleinden:

- a. het vastleggen van de rechtspositie van de militair;
- b. het verstrekken van bepaalde, veelal statistische gegevens ten behoeve van het personeelsbeleid;
- c. het verstrekken van bepaalde, veelal nominatieve gegevens voor de uitvoering van het personeelsbeleid;
- d. het scheppen van controlemogelijkheden op de decentrale uitvoering van centraal gegeven orders, richtlijnen of aanwijzingen t.a.v. personeelsbeheer.

Controle op decentrale uitvoering van een beslissing is niet alleen gewenst, omdat de instantie, welke de beslissing in eerste aanleg genomen heeft, voor een juiste uitvoering veelal (mede) verantwoordelijk blijft, maar bovendien om na te kunnen gaan of de materie begrepen is er bij de uitvoering (op den duur) geen afwijkingen van de oorspronkelijke beslissing optreden. Waar bij de verschillende niveaus de omvang van de werkzaamheden, verbonden aan het personeelsbeleid en -beheer, van de werkzaamheden, verbonden aan het personeelsbeleid en -beheer, alsmede het doel, waarop deze zijn gericht, sterk uiteen lopen, zal ook de wijze, waarop de registratie wordt gevoerd, zich daarbij dienen aan te passen. Hieruit volgt dat niet op ieder niveau een volledige registratie van alle daarvoor in aanmerking komende gegevens noodzakelijk is.

Maar al te veel bestaat de neiging om *alles* te registreren. Wanneer men te maken heeft met gegevens, welke slechts zelden behoeven te worden geraadpleegd, kan in de regel beter worden volstaan met het opvragen hiervan bij de instantie, die hierover beschikt, dan dat men

deze gegevens voortdurend moet bijhouden. De aan de laatste methode verbonden kosten en arbeid zouden niet opwegen tegen het voordeel steeds snel over de gegevens te kunnen beschikken.

Bij LaO 55250 (codenr. 56/19) is bepaald, *waar* de registratie zal worden gevoerd (registratiepunten) en *welke* gegevens bij deze registratiepunten zullen worden vastgelegd. Hierbij is als grondslag genomen de registratie, zoals deze in oorlogstijd zal moeten worden toegepast, terwijl voor vreedstijd hieraan enkele uitbreidingen, welke uit de vredesadministratie voortvloeien, zijn gegeven. Als basis van de registratie moeten de personeelsgegevens, zoals deze bij de compagnie of overeenkomstig onderdeel worden vastgelegd in de registratielijst van de man, middels de mutatieberichtgeving worden doorgegeven aan de daarvoor in aanmerking komende instanties, m.a.w. aan de registratiepunten.

Registratiepunten in oorlogstijd.

Als registratiepunten zijn aangewezen:

- compagnies- of overeenkomstige commandanten;
- bataljonscommandanten;
- regiments- of overeenkomstige commandanten;
- commandanten hoger dan regiments- of overeenkomstige commandanten;
- Bevelhebber Landstrijdkrachten/Afd. Centrale Registratie van het M.v.O.

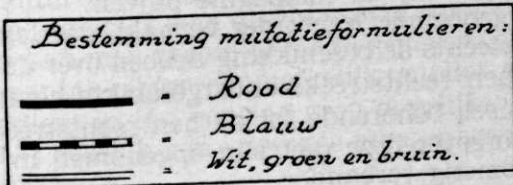
Een compagnies- of overeenkomstige commandant heeft uitsluitend de beschikking over de registratielijsten. In verband met het betrekkelijk geringe aantal militairen, dat hij onder zich heeft, is het niet nodig deze commandant daarnaast een kaartsysteem ter beschikking te stellen.

Aangezien in de thans nog geldende organisatie het zwaartepunt van het personeelsbeleid berust bij de regimentscommandant, heeft de bataljonscommandant ten deze slechts een beperkte taak. De oorlogsorganisatie houdt hiermede reeds rekening, aangezien, waar de regimentscommandant, in de verzorgingscompagnie, over een uitgebreide personeelsgroep beschikt, de bataljonscommandant het slechts met een kapitein, adjudant tevens S1 en een sergeant majoor-personeelszaken moet stellen. Toch zal de bataljonscommandant een overzicht van het bij zijn bataljon ingedeelde personeel niet kunnen ontberen. Vandaar dat hem een, zij het eenvoudig, kaartsysteem ter beschikking is gesteld. Hiervoor wordt gebruikt de „kleine registratiekaart” (L. Form. 9415). Op deze kaart worden de belangrijkste gegevens van de man aangebracht, terwijl voorts de kaart zodanig is ingericht dat in het hoofd, middels een kleurenindicatie, een signaleringssysteem kan worden toegepast. Deze kaart maakt sedert kort deel uit van de legger.

Zoals gezegd dient de regimentscommandant over meer uitgebreide gegevens van het onderhebbende personeel te beschikken. Ook deze commandant heeft hiervoor een kaartregister, hetwelk is samengesteld uit de registratiekaarten nr 1, ook wel genoemd de rode registratiekaart (L. Form. 9413). Voor de indeling van deze kaart zij verwezen naar bijlage 2, behorend bij LaO 55250. Deze kaart bevat meer uitgebreide gegevens omtrent de man, terwijl voorts, middels het aanbrengen van zg. plastic boekhoudruiters, welke in verschillende kleuren verkrijgbaar zijn, een meer gedifferentieerd signaleringssysteem mogelijk is.

Zowel de „kleine registratiekaart” als de registratiekaart nr 1 bieden op de voorzijde de mogelijkheid om bepaalde gegevens, welke de commandant van belang acht voor een goede taakvervulling, doch niet zijn voorgeschreven, vast te leggen. Zonodig kan ook de achterzijde van deze kaart hiervoor worden gebruikt. Mocht na ontvangst van een kaart blijken, dat hierop gegevens zijn vermeld, welke niet passen in het systeem, zoals dit bij het onderdeel in gebruik is, dan kan de kaart

CR
BLS

DC

Reg. kaart nr. 1

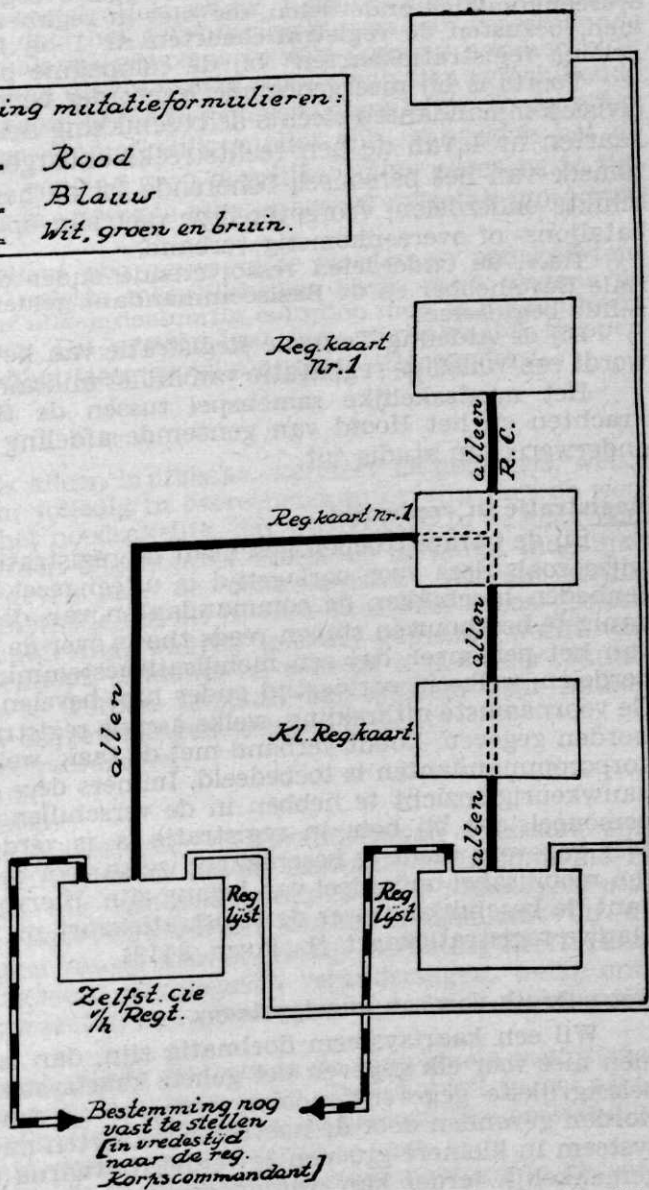
RC

Reg. kaart nr. 1

BC

Kl. Reg. kaart.

CC

Registratie en mutatie berichtgeving van het regiment Infanterie in oorlogstijd

worden vervangen door een nieuwe, waarna de oude kaart dient te worden vernietigd. Zodra een man bij het regiment/bataljon wordt geplaatst, worden de registratiekaart nr 1 en de „kleine registratiekaart”, nadat deze zonodig bij de compagnie zijn bijgewerkt, overgedragen aan de S1 van het regiment, onderscheidenlijk bataljon, ter plaatsing in het kaartregister. Verlaat de man het bataljon c.q. het regiment dan wordt (worden) de kleine registratiekaart, onderscheidenlijk beide registratiekaarten met de legger overgegeven. Bij bataljons en overeenkomstige onderdelen, die niet in regimentsverband zijn opgenomen, berusten de registratiekaarten nr 1 bij het bataljon, terwijl de „kleine registratiekaarten” bij de compagnie blijven.

Voorts is bij meergenoemde legerorder bepaald, dat legerkorps- en divisiecommandanten slechts de beschikking hebben over de registratiekaarten nr 1 van de hen rechtstreeks ondergeschikte commandanten, zomede van het personeel, behorende tot de hen rechtstreeks ondergeschikte onderdelen, voorzover deze niet zijn opgenomen in regiments-, bataljons- of overeenkomstig verband.

T.a.v. de onderdelen ressorterende onder de Nederlandse Territoriale Bevelhebber en de Basiscommandant gelden mutatis mutandis dezelfde beginselen.

Bij de Afdeling Centrale Registratie van het Ministerie van Oorlog wordt een volledige registratie van al het militair personeel bijgehouden.

Het noodzakelijke samenspel tussen de Bevelhebber Landstrijdkrachten en het Hoofd van genoemde afdeling maakt thans nog een onderwerp van studie uit.

Registratie in vreedstijd.

Bij de parate troepen geschiedt de registratie op nagenoeg dezelfde wijze zoals deze voor oorlogstijd is uiteengezet. V.w.b. de mobilisabele eenheden beschikken de commandanten van de kernstaven en als zodanig te beschouwen staven reeds thans over de registratiekaarten nr 1 van het personeel, dat een mobilisatiebestemming is toegekend bij onderdelen, welke in oorlogstijd onder hun bevelen zullen worden gesteld. De voornaamste uitbreiding, welke aan de registratie in vreedstijd moest worden gegeven, houdt verband met de taak, welke aan de registratieve korpscommandanten is toebedeeld. Immers deze commandant dient een nauwkeurig inzicht te hebben in de verschillende groepen, waarin het personeel, dat bij hem in registratie is, is verdeeld, terwijl hij voorts over gegevens dient te beschikken, welke voor een functietoewijzing bij een mobilisabel onderdeel van belang zijn. Hiervoor heeft deze commandant de beschikking over de registratiekaart nr 2, ook wel genoemd de blauwe registratiekaart (L. Form. 9412).

Het gebruik van een kaartsysteem.

Wil een kaartsysteem doelmatig zijn, dan is het noodzakelijk, dat men niet voor elk gegeven het gehele kaartsysteem moet doorlopen. De belangrijkste gegevens moeten derhalve op eenvoudige wijze kunnen worden gevonden door de hoeveelheid kaarten middels een signaleringssysteem in kleinere groepen te verdelen, waarna het benodigde gegeven gemakkelijk verder kan worden opgespoord. Hiervoor kunnen verschillende methoden worden toegepast.

In de eerste plaats kan men gebruikmaken van nevenopstellingen, bijv. het rangschikken van de kaarten per compagnie, dan wel de kaarten gesplitst in die van officieren, onderofficieren en lager personeel. Dit systeem biedt derhalve slechts de mogelijkheid om één bepaald gegeven snel terug te vinden. Meer mogelijkheden biedt het gebruik van gekleurde ruiters en de signaalrand. Ook hier zal het niet mogelijk zijn alle gegevens door middel van signalering vast te leggen, derhalve dient men van te voren na te gaan, welke gegevens regelmatig ter beschikking moeten staan. Hoewel de registratiekaart nr 1 slechts dertien ponsingen bezit, is het mogelijk om door het gebruik van ruiters van verschillende kleur het aantal te signaleren gegevens in één ponsing aanmerkelijk uit te breiden. Beschikt men derhalve over ruiters van tien verschillende kleuren, dan kan men theoretisch 130 gegevens signaleren. In de praktijk zal dit aantal echter aanmerkelijk minder zijn, aangezien het de voorkeur verdient in één ponsing geen ongelijksoortige gegevens te signaleren en het gebruik van verwante kleuren zoveel mogelijk moet worden vermeden.

Volledigheidshalve dient nog genoemd te worden de ponskaarten-administratie, welke de meeste mogelijkheden biedt, doch wegens de zeer kostbare apparatuur alleen doelmatig is indien men te maken heeft met zeer grote aantallen. Dit systeem zal men derhalve bij troepen te velde nimmer aantreffen (zeer grote eenheden uitgezonderd).

Mutatieberichtgeving.

Een kaartsysteem is alleen bruikbaar, wanneer de gegevens, welke op een kaart voorkomen, volledig in overeenstemming zijn met de werkelijkheid. Daarvoor is het noodzakelijk, dat wijzigingen in de gegevens, welke op de kaarten worden bijgehouden, steeds op de kortst mogelijke termijn worden doorgegeven aan de commandant, hiervan kennis moet dragen. De beste methode om dit te verwezenlijken is een gestandariseerde mutatieberichtgeving, waarbij gebruik gemaakt wordt van mutatieteksten welke beknopt, duidelijk en volledig zijn. Onder „mutatieberichtgeving” dient te worden verstaan het systeem door middel waarvan veranderingen en bewegingen worden bericht:

- a. in voorgeschreven bewoordingen;
- b. op het juiste ogenblik;
- c. aan de juiste instanties.

Afhankelijk van de plaats waar de veranderingen ontstaan, zijn drie verschillende mutatiesystemen bij de Koninklijke Landmacht in gebruik. Het voornaamste van deze drie systemen is *de individuele mutatieberichtgeving CR*. Deze formulieren worden opgemaakt bij de commandant, die de legger van de man onder zijn berusting heeft. Hiermede worden in het algemeen doorgegeven veranderingen, welke ontstaan binnen de militaire sector, m.u.v. de wijzigingen in de mobilisatiebestemming.

Het tweede in gebruik zijnde systeem is *de individuele mutatieberichtgeving van de zijde van de burgemeester*. Deze betreft in het algemeen veranderingen, welke zich voordoen in de persoonlijke omstandigheden van de man, zoals verhuizingen, overlijden, e.d.

Het laatste systeem is *de functionele mutatieberichtgeving op oorlogsappèllijsten*, welke haar oorsprong vindt bij de commandant belast

met de personele mobilisatievoorbereiding van het oorlogsonderdeel. Deze mutatieberichtgeving betreft uitsluitend de mobilisatiebestemming van de man.

In het kader van dit artikel moge het verschil in karakter tussen deze laatste mutatieberichtgeving en de beide eerdergenoemde systemen onbesproken blijven.

De mutatieformulieren nu worden bij de drie systemen in meerdere exemplaren opgemaakt, welke van verschillende kleur zijn. Elke kaart wordt bijgehouden aan de hand van de mutatieformulieren, die dezelfde kleur als de kaart hebben.

De mutatieberichtgeving kan alleen aan haar doel beantwoorden, wanneer hierbij een uniforme werkwijze wordt toegepast en de mutatieformulieren met de grootste nauwkeurigheid worden opgemaakt.

Een eerste vereiste hiertoe is, dat beschikkingen, regimentsorders etc. duidelijk en volledig zijn gesteld, zodat degene, die is belast met het opmaken van deze formulieren, hieruit de gegevens kan distilleren welke nodig zijn voor het opmaken van de juiste mutatietekst. Een foutieve mutatieopgave heeft tot gevolg, dat men op de diverse registratiepunten niet over de juiste gegevens beschikt, waardoor men elkaars opgaven niet begrijpt en terzake misvattingen rijzen. Van even groot belang is het juist vermelden van de vaste gegevens van de man (naam, rang, registratienummer etc.). Het maken van fouten in deze gegevens zal veelal tengevolge hebben, dat de kaart van de man, op wie de mutatie betrekking heeft, niet onmiddellijk kan worden gevonden, waardoor veel onnodig naslagwerk moet worden verricht.

Om een indruk te geven, welk een omvang dit euvel bij de K.L. aanneemt, diene het volgende overzicht van de aantallen fouten, die bij de Afd. C.R., alwaar alle mutaties worden behandeld, in 1955 werden geconstateerd.

Totaal werden ± 800.000 mutaties ontvangen.

Na controle werden alléén de mutaties, waarin ernstige fouten voorkwamen, teruggezonden. Dit aantal bedroeg ± 16.000 . Ongeveer 24.000 maal werden mutatieopgaven opgevraagd, aangezien deze niet binnen een redelijke tijd waren ontvangen. Slechts 40% van het totaal aantal ontvangen mutaties werd „tijdig”, d.w.z. binnen één week nadat de mutatie zich heeft voorgedaan, ingezonden. In 15.000 gevallen werd het registratienummer foutief vermeld.

Bij nadere beschouwing van de hier vermelde cijfers blijkt, dat het aantal gemaakte fouten slechts enkele procenten van het totaal uitmaakt. Evenwel zijn de absolute aantallen van een zodanige grootte, dat hier van een onaanvaardbare hoeveelheid extra, dus onnodig werk kan worden gesproken. *Geconcludeerd moet derhalve worden, dat aan deze materie nog zeer veel aandacht moet worden besteed, ook door de verantwoordelijke commandanten.*

De sleur in het militaire denken

door J. SJOERDS, *Majoor der Infanterie, Staf NTB.*

Het voortschrijdend proces van mechanisatie, rationalisatie en taak-analyse, zowel in de burger- als in de militaire sector, leidt tot zo ver mogelijk doorgevoerde efficiency en economisch-financieel verantwoord beleid. De consequentie van deze aspecten brengt mede — dat, vooral in de lagere regionen — de werknemer een nauwgezette taakomschrijving krijgt, waarbij in de uitvoering geen of nauwelijks ruimte wordt gelaten voor zelfstandig optreden.

Het „lopende-band-werk” neemt hand over hand toe. En is dit — afgezien van andere factoren — uit een oogpunt van efficiency in het burgerbedrijf veelal aan te bevelen, in de militaire maatschappij zal de toepassing hiervan kunnen leiden tot zeer nadelige gevolgen, indien het militaire apparaat zijn vredestaak moet gaan verwisselen voor de uitvoering van zijn opdracht: de verdediging van de zelfstandigheid van ons Koninkrijk in tijd van oorlog.

Formules en regels leiden tot verstarring.

Herhaling en schablone werken de sleur in de hand.

Sleur zal zich overal voordoen, waar wij ook om ons heen zien. Het onderkennen er van is echter nodig om, bij de voortduur, de krachten, opvattingen en methoden, die de doeltreffendheid van ons militaire apparaat zouden kunnen schaden, te kunnen opvangen. Ook hier ligt een taak voor ieder officier, ongeacht zijn rang of wapen. Maar ook hier geldt: „vermijd alle sleur; begin bij u zelf!” Onze militaire voorschriften wijzen herhaaldelijk op dit gevaar. In het militaire bedrijf mag zelfs de soldaat veelal geen sleur toepassen in zijn optreden als vechter

Het uiteindelijke doel van elke opleiding in vreedetijd is het verzekeren van het succes op het gevechtveld in geval van oorlog. Op het moderne gevechtveld zijn de gesloten formaties uit vorige oorlogen verdwenen; verspreiding is thans essentieel voor behoud. Dit betekent, dat zeer kleine groepen, en veelal het individu, zal hebben te beslissen, welke actie moet worden genomen om aan de opdracht te voldoen. Dit brengt mede dat, indien wij op het gevechtveld de sleur willen uitschakelen, wij in vreedetijd reeds tegen het insluipen er van moeten waken.

De Chef van de Generale Staf schreef in zijn brief van 5 oktober 1953, handelende over de basisopleiding, voor:

„Het star vasthouden (aan een leiddraad) doodt het initiatief en het gevoel voor verantwoordelijkheid, werkt geestdodend en ontnemt aan officieren en kader alle ambitie. Iedere commandant late zijn ondercommandanten de nodige en mogelijke vrijheid — aan de ijverige en bekwame meer, aan de onervaren minder — doch zie toe, leide en stimuleer en, zo nodig, corrigeer hem.”

Sleur is gemakzucht of gebrek aan inzicht of vrees voor iets nieuws; maar een goed officier behoort niet bang te zijn; zelfs niet voor een nieuw idee.

Het is sleur om te denken, dat een volgende oorlog zal beginnen daar waar de vorige eindigde; het is sleur om te denken, dat de toepassing van de beginselen der oorlogvoering bij onze tegenstanders gelijk

zou zijn aan de interpretatie, die wij daaraan geven; het is sleur om alleen maar de Sovjet-Unie te zien als onze potentiële tegenstander en het Communistische China buiten beschouwing te laten. Het is sleur geworden om de Blauwe troepen te laten winnen. Het is sleur geworden om de aanval te beoefenen; het is sleur geworden om de aanval in te zetten bij het aanbreken van de dag; het is sleur geworden om een krachtsverhouding (lees personeelsverhouding) 3 : 1 te nemen. Het is sleur geworden om alle versterkingen in drieën te splitsen. Het is sleur geworden om de formule: „twee voor-één achter” toe te passen. Het is sleur om de toestand als normaal af te schilderen of te rapporteren, daar waar zij in de praktijk normaal „abnormaal” is.

Deze greep uit de sleur in ons militaire denken moge voldoende zijn om thans door voorbeelden te worden toegelicht. De sleur in het militaire denken deed de keizers van China bij opvolging geloven in de onoverkomelijkheid van de Chinese Muur. Het initiatief deed Temuchin de Onoverwinnelijke de poorten veroveren en zijn horden uitstorten over het grote en sterke China. En het initiatief zegevierde.

De sleur in het militaire denken deed de Maginot-linie ontstaan; het initiatief bracht de Blitz-Krieg en zegevierde. De sleur laat ons bij oefeningen de tegenstander zo optreden als wij dat zelf zouden doen, zonder de toepassing van de beginselen van de gevechtsvoering af te stemmen op de interpretatie, die onze tegenstander daaraan geeft. De sleur was oorzaak, dat wij verbaasd stonden over de mensezee, die in Korea over onze linies golfde. De sleur in het militaire denken was oorzaak, dat de Russen hun winterveldtocht tegen de Finnen in twee weken dachten te kunnen volvoeren. Het initiatief echter was oorzaak, dat de „Motti” taktiek hen na 105 dagen dwong tot een wapenstilstand.

De sleur van standaardregels en standaardmethoden beperkt de fantasie en het initiatief, welke van zoveel belang zijn voor een succes op het gevechtveld. Zij verschaffen de vijand een vast patroon in onze operationele opzet, waarvan hij met succes gebruik kan maken. Een compagnies-, bataljons- en regimentsoefening wordt voor de soldaat, ja veelal voor het peloton een herhaling geacht van elke andere pelotonsoefening. Neen! Elke oefening op welk niveau ook moet voor iedereen weer iets nieuws zijn.

Zelfs de *soldaat*, die, zoals wij hebben gezien, initiatief zal moeten ontplooiën, krijgt steeds weer een andere kans. Hoe veel te meer het kader! Maar deze soldaat zal in zijn opleiding dit initiatief moeten hebben geleerd. En het kader zal hem het voorbeeld hierin moeten geven. Zowel sleur in de indeling van onze opleiding als sleur in de uitvoering beknotten het nuttig effect en leiden uiteindelijk naar de nederlaag.

Onze voorschriften geven de oplossing om aan deze sleur te ontkomen. Het militaire denkproces bestaat immers uit het maken van beoordelingen van de eigen toestand en van de vijand; trainingsanalyses en het constant evalueren van alle factoren tijdens een operatie. Het analyseren van de invloed, van welke factor dan ook op onze opleiding, op ons optreden, op het gevechtveld, op onze regelen voor de gevechtsvoering, moet voortdurend, zorgvuldig en tot in finesses geschieden. Het analyseren van de factor sleur mag daarbij zeker niet over het hoofd worden gezien. Het militaire denken moet reëel zijn en er altijd op zijn bedacht om de weg vrij te hebben voor het initiatief, de kwaliteit, die

wij in onze aanvoerder moeten vinden en die wij in onze opleiding moeten trachten te ontwikkelen.

Hiervoor zijn twee dingen nodig: bestudering van de oorlogservaringen van anderen en praktijk.

De soldaat heeft praktijk nodig om de mogelijkheden te ontdekken, teneinde in het terrein een vijandelijke mitrailleur onschadelijk te maken; de sergeant heeft praktijk nodig om te leren hoe hij zijn patrouille-opdracht met succes kan uitvoeren; de luitenant moet in de praktijk leren wat een peloton kan doen om een vijandelijke compagnie tegen te houden.

Uit de praktijk zijn ook onze beginselen voor de gevechtsvoering ontstaan. Zij zijn niet uitgevonden als een nieuw soort formule of een nieuw soort machine. Zij zijn ontdekt door het zorgvuldig bestuderen van de oorlogspraktijk in een lange reeks van eeuwen, met een lange reeks van probeersels en vergissingen. Ook onze beginselen zijn na hun ontdekking geen axioma's geworden, die slaafs moeten worden toegepast.

Zo gaat het met de grote en met de kleine problemen in het militaire denken. De leus „geen vuur zonder beweging; geen beweging zonder vuur”, werd tijdens de oorlogsjaren tot een sleur op het gevechtsveld. „Eén been op de grond” noemde men dit optreden, totdat een jong luitenant op het gevechtsveld in moeilijkheden geraakte, alle sleur op zij wierp, zijn mannen beval op te staan en te lopen en zelf te schieten.

Hij stond nu „met twee benen op de grond” en combineerde vuur en beweging in het lopende vuren.

Vier dingen moeten een ieder goed voor ogen staan: studeren, praktijk, goede ideeën produceren en weer praktijk! Tegenover de sleur staat het gezond verstand. Tegenover de sleur staan het initiatief en de verrassing. Tegenover sleur staat het zich constant realiseren en analyseren van de vele factoren, die ons optreden in vredetijd en in tijd van oorlog beïnvloeden, rekening houdende met de ons gegeven opdracht. Opleiding zonder sleur is opleiding gericht op de praktijk en optreden zonder sleur is de weg naar succes op het gevechtsveld.

Het vraagstuk van het gebruik der High-speed-trekkers

door G. J. P. H. VAN HEMSBERGEN, *Majoor der Artillerie*

Voorwoord van de redactie.

Toen het, enige maanden geleden, nodig bleek bijzondere aandacht te besteden aan het gebruik van de HS-trekker kreeg Majoor G. J. P. H. van Hemsbergen opdracht zich geheel aan deze aangelegenheid te wijden. Een 24-tal HS-trekkers werd aan de RTS verzameld en onder de zeer doeltreffende leiding van de Commandant van deze School, Kolonel der Cavalerie T. L. A. Steenkamp hersteld en bedrijfsklaar gemaakt. Ook de herscholing van het benodigde personeel vond aan de RTS plaats. Daarna is met drie afdelingen, gedurende in totaal ongeveer drie maanden, in Duitsland en Nederland geoefend, terwijl een deel van deze oefeningen plaats vond met reservepersoneel, dat voor herhaling onder de wapenen kwam.

Begin december waren deze oefeningen geëindigd en het „gepoolde” materieel kon weer op de onderdelen worden geëindigd. Majoor van Hemsbergen werd van zijn speciale opdracht ontslagen.

Hij boekte een uitstekend resultaat. Van de 24 oorspronkelijke bijeengebrachte HS-trekkers, die bij inzet vrijwel alle verregaande reparatie behoeften, konden er doorlopend 23 in gebruik blijven. Hiermede is bewezen, dat het bij oordeelkundig gebruik niet nodig is, dat dit materieel snel buiten werking komt als gevolg van defecten.

Wij hebben Majoor van Hemsbergen bereid gevonden zijn ervaringen neer te leggen in een artikel voor de Militaire Spectator, teneinde ook anderen in de gelegenheid te stellen hiervan gebruik te maken.

Inleiding.

Wat zijn de moeilijkheden met de High Speed (HS)-trekker (18 ton) en hoe kunnen deze worden overwonnen?

Dit was de vraag, waarop ik het antwoord moest geven, toen mij het toezicht op dit tractiemiddel voor vuurmonden werd opgedragen bij de recente oefeningen en herhalingsoefeningen van enige afdelingen artillerie.

In het volgende zal ik mijn persoonlijke visie op het vraagstuk van het gebruik van de HS-trekker duidelijk maken, waaruit zal blijken dat het niet zozeer het vertuig zelf is dat moet worden bekritiseerd, doch meer de wijze waarop het in de praktijk wordt gebruikt. Want zij, die deze oefeningen meemaakten, zullen moeten erkennen, dat de HS-trekker het daarbij uitstekend heeft gedaan. Natuurlijk was er wel eens

18-tons High-speed-trekker met vuurmond

iets te repareren, doch dit was bij een betrekkelijk intensief gebruik gedurende bijna 3 maanden en na langdurige opslag der voertuigen niets bijzonders. Wel moet ik toegeven, dat door de bestuurders vrij veel tijd aan het onderhoud is besteed. Vooral in het begin werd elk appèl tot in de kleinste details uitgevoerd, doch dit was nodig omdat elke chauffeur zijn eigen voertuig nog persoonlijk moest leren kennen. Waarmede echter ook weer niet wordt gezegd, dat na die periode de appèls in een vloek en een zucht werden uitgevoerd. Het was toen evenwel niet meer nodig, na een goed uitgevoerd laatste appèl, een eerste appèl van drie kwartier tot een uur te houden. Aan onderhoud moet echter ontegenzeggelijk vrij veel tijd worden besteed. Anderzijds dient te worden erkend, dat die tijd normaal ook beschikbaar is, want de bij deze oefeningen ingedeelde HS-chauffeurs hebben beslist nog genoeg vrije tijd gehad. De tijd, nodig voor het verzorgen van een kanarie echter, valt nu eenmaal in het niet bij die, nodig voor het verzorgen van een olifant. Een jeepchauffeur kan sneller met zijn onderhoud gereed zijn dan een DAF-chauffeur, en die weer sneller dan de chauffeur van een HS-trekker.

Karakteristieken van de trekker.

De HS-trekker (18 ton) is het tractiemiddel van de vuurmond 155 mm lang, de 8 inch houwtser en het 90 mm luchtdoelgeschut. Naast de chauffeur biedt hij plaats aan 10 bedieningsmanschappen, terwijl tevens een hoeveelheid munitie kan worden meegenomen. Het gewicht (gevechtssklaar met bemanning) is $14\frac{1}{4}$ ton; de breedte 2,50 m; de bodemvrijheid 0,5 m; het maximale klim- en afdalingsvermogen (belast) 30 graden; de maximale dwarshelling 30 graden; het maximale overschrijdingsvermogen (harde wanden vereist) 1,53 m en de maximale doorwaadbare diepte 1,07 (met minimum snelheid).

Al het kader in de batterij, en vooral de stukscommandanten, dient ter controle van de chauffeur, de „taal der meters” van het instrumentenbord te kennen. Deze kan heel eenvoudig worden geleerd, indien

de meters van een rode streep worden voorzien op die stand, waarboven zij niet mogen komen. Komt de stand daar toch boven, dan moet de chauffeur, indien hij dit niet uit zichzelf doet, opdracht krijgen te stoppen. Het technisch kader moet dan een onderzoek instellen en naar bevind van zaken handelen.

Het heeft hier geen zin veel meer technische gegevens van deze trekker op te sommen, doch één getal moet het naast de chauffeur zittend kaderlid nog onthouden. Hij behoort te weten, dat het motortoerental, indien er „hard” moet worden getrokken, niet beneden de 1500 mag dalen, Gebeurt dit ondanks vol gas geven toch, dan moet een andere versnelling worden ingeschakeld. Er zijn nl. drie overbrengingsverhoudingen mogelijk: hoog, laag en kruipen. Normaal rijdend, bij een snelheid van ongeveer 30 km/uur, is een gemiddeld toerental van 1700 à 1800 gebruikelijk.

Met deze taal der meters ben ik midden in het probleem der HS-trekker terecht gekomen, namelijk: het onderhoud door de chauffeur en het toezicht daarop.

Noodzakelijk onderhoud.

De HS-trekker vraagt het volgende onderhoud.

1. *Het normale chauffeurs- of 1e echelonsonderhoud, bestaande uit:*
 - a. eerste appèl (het onderhoud vóór het wegrijden);
 - b. onderhoud tijdens de rit;
 - c. haltappèl;
 - d. laatste appèl;
 - e. wekelijks onderhoud, zijnde in feite een meer uitgebreid laatste appèl.

In mijn verdere beschouwing kom ik hierop nader terug.

2. De bedrijfssurentaken.

Het verversen en smeren van de verschillende mechanismen van de HS-trekker wordt gebaseerd op een bepaald aantal draaiuren van de motor en niet, zoals bij de wielvoertuigen, na een bepaald aantal kilometers of mijlen. De reden hiervan is het volgende. Bij terreinrijden en het rijden op landwegen wordt veelal in de lage versnelling gereden en legt het voertuig bijvoorbeeld 8 km per uur af. Rijdt men daarentegen op een verharde weg, dan wordt in één uur een afstand van 25 km, in de hoge versnelling, afgelegd. In beide gevallen heeft de motor één uur gedraaid, doch het verschil in afgelegde afstand is aanmerkelijk. Indien echter veel moet worden gelierd, zoals bij de 155 mm lang en de 8 inch houwitser, dan wordt in één uur bijna helemaal niet gereden.

Zou men nu na een bepaald aantal kilometers/mijlen verversen, dan wordt de motor van een voertuig, dat veel in het terrein rijdt, in vergelijking met de motor van een voertuig die veel wegkilometers aflegt, te weinig ververst. Vandaar, dat de motor van een HS-trekker na een aantal draaiuren en niet na een aantal kilometers dient te worden ververst. Deze draaiuren van de motor worden door een op het instrumentbord aanwezige bedrijfssurenmeter aangegeven. Bedrijfsuren-taken moeten worden uitgevoerd na 8, 48, 64, 96, 200 en 400 uur.

Is geen bedrijfssurenmeter aanwezig of is deze defect, dan geschiedt de uitvoering van de 8-uur taak dagelijks; die van de 48-uur taak weke-

lijks (behalve olieversen: 500 mijl); die van de 64-uur taak na 650 mijl; van de 96-uur taak na 1000 mijl; van de 200-uur taak na 2000 mijl en van de 400-uur taak na 4000 mijl.

3. *Het 2e echelonsonderhoud.*

Dit dient te worden uitgevoerd door de bij de afdeling aanwezige monteurs-rupsvoertuigen en wel volgens het desbetreffende technische handboek, na 50 en 100 uren gebruik (c.q. maandelijks en 3-maandelijks). Bij dit onderhoud moet de chauffeur van het voertuig aanwezig zijn en de monteur op diens aanwijzingen helpen. Het voertuig behoort in een redelijk schone conditie te zijn, d.w.z. droog en niet in diermate aangekoekt met modder en vet, dat de inspectie daardoor ernstig wordt belemmerd. Het moet echter ook niet zijn gewassen of zorgvuldig schoongepoetst, daar defecten als breuk, lekkage, losse of verschoven onderdelen beter worden opgemerkt als de oppervlakten lichtelijk stoffig of vettig zijn.

Het maandelijks onderhoud is tevens een inspectie op de werkwijze van de chauffeur en wordt uitgevoerd door de batterijonderhoudsgroep; het 3-maandelijks onderhoud door de afdelingsonderhoudsgroep. Batterij- en afdelingscommandant moeten de respectievelijke inspectierapporten krijgen voorgelegd, teneinde in gebreke zijnde chauffeurs op hun vingers te kunnen tikken.

Het normale chauffeursonderhoud (1e echelonsonderhoud).

Hoewel tactische omstandigheden een afwijken van de regel nodig kunnen maken, moet het 1e echelonsonderhoud geheel als *gecommandeerd* onderhoud (batterijsgewijze) worden uitgevoerd. Hierbij worden de door de chauffeur te verrichten handelingen door een kaderlid bevolen met behulp van het handboek van het desbetreffende voertuig. Vóór de uitvoering van een taak staat de chauffeur voor zijn voertuig opgesteld, hoort het commando aan, voert dit uit en begeeft zich na uitvoering wederom voor zijn voertuig. Dit systeem van onderhoud kan voor de chauffeurs niet nieuw zijn, daar het, gezien het lesprogramma van de praktische rijlessen voor de militaire rijsscholen, zodanig dient te geschieden. *Het dienstplichtig kader moet dit systeem in feite dus reeds kennen!*

Bij het gecommandeerd onderhoud zijn aanwezig: de MTO, MTOO, en de betrokken monteurs als *motortechnisch* kader. Voorts, als *artilleristisch* kader: de luitenant van de week van de batterij, één sectiecommandant en de stuks- of plaatsvervangend stukscommandanten.

De eerste groep is ambtshalve aanwezig, ter inspectie van de technische punten van het onderhoud en het eventueel verlenen van technische hulp; voorts om de tweede groep te helpen en/of voor te lichten. De tweede groep moet aanwezig zijn (ik ga uit van het enig juiste standpunt dat de stukscommandant verantwoordelijk is voor zijn eenheid, dus voor *vuurmond en trekker*) ter inspectie van de punten van het onderhoud, die geen, of nagenoeg geen technische aspecten hebben, bijvoorbeeld van de brandblusser, de vloeistofpeilen, de instrumenten, de verlichting, claxon, ruiten, ruitenwissers, enz.

In dit verband moge ik de kaderleden, die dit niet reeds hebben gedaan, aanraden het Voorschrift TVOM, deel 1 (of het technisch

handboek van een DAF-voertuig) voor zich te nemen en de omschrijving te lezen van de door de chauffeur te verrichten onderhoudswerkzaamheden. Indien zij nu met *groen* aanstrepen wat zij, als leek, met een beetje goede wil en misschien wat flair, *wel* kunnen controleren en met *rood* wat *niet*, dan komen er beslist meer groene dan rode strepen op het papier. Indien deze controle dan ook nog in werkelijkheid geschiedt, is tevens een goede stap gedaan in de richting van het zo uitermate belangrijke motorminded maken van dit kader.

De tweede groep zal tevens voor het „commanderen” moeten zorgen en het zal veelal van de verspreide opstelling en het aantal afhangen hoeveel voertuigen door één man kunnen worden gecommandeerd. Men houde daarbij wielvoertuigen en rupstrekkers apart. Hierdoor voorkomt men dat de wielchauffeurs, bij een gelijktijdige uitvoering van het onderhoud, maar voor niets staan te wachten op de HS-trekker, die meer tijd vraagt.

Waarom „gecommandeerd” onderhoud?

Bij gecommandeerd onderhoud wordt uitgegaan van de gedachte, dat van een chauffeur niet mag worden verlangd, dat hij de, vele bladzijden druks beslaande, omschrijving van het door hem te verrichten onderhoud uit het hoofd kent. Nu zou men kunnen aanvoeren dat er zoiets als een rijopdrachtformulier bestaat en dat op de achterkant daarvan de onderhoudspunten zijn vermeld. Inderdaad is dit zo, doch dit formulier geeft slechts de *punten* aan, maar niet de *omschrijving* van die punten. Het is dan ook zeer begrijpelijk, dat het onderhoud te wensen overlaat, indien men de chauffeur dit aan de hand van het rijopdrachtformulier zou laten uitvoeren. Een enkel ervaringsvoorbeeld moge dit aantonen.

Bij het haltappèl komt o.a. het punt: „ruiten, glaswerk” voor. Dit betekent voor de meeste chauffeurs hoogstens: „Is alles nog heel?” Volgens de omschrijving echter moet men deze zaken tevens schoonmaken.

Nog een ander graag verkeerd uitgevoerd punt: „dekzeil”. Niet alleen de aanwezigheid dient echter te worden geconstateerd, doch tevens moet het te los of te strak zitten van het touwwerk worden verholpen.

Nu voert men nog graag aan, dat de chauffeur op de duur zijn taak precies kent, met andere woorden dat hij aan de achterzijde van de rijopdracht voldoende steun heeft. Tot dezulken zou ik willen zeggen dat het merendeel der chauffeurs niet eens in een juist uitgevoerd gecommandeerd onderhoud wordt opgeleid.

Bij het *commanderen* van het onderhoud wordt voorts uitgegaan van de stelling, dat het geven van een opdracht meestal beter achterwege gelaten kan worden, als de uitvoering daarvan nooit of bijna nooit wordt gecontroleerd. Zou het niet vele malen zijn voorgekomen, dat een chauffeur niets controleerde, maar toch zijn paraaf plaatste ten teken dat hij zijn onderhoud had verricht? Persoonlijk ben ik ervan overtuigd, dat het vermelden van de onderhoudspunten op de achterzijde van het rijopdrachtformulier de chauffeur er als het ware toe uitnodigt er, bij niet-gecommandeerd en gecontroleerd onderhoud, op zijn zachtst gezegd „met de pet naar te gooien”.

Voorzover mij bekend, is de achterzijde van het Amerikaanse rij-

opdrachtformulier dan ook reeds jaren geleden om deze reden gewijzigd.

Naast vereist gereedschap en onderhoudsmiddelen zijn voor het uitvoeren van het onderhoud nodig:

— of het instructieboek van het desbetreffend voertuig (bij in de Engelse taal gestelde instructieboeken, zoals bij de HS-trekker, een uittreksel, bevattende het onderhoud ervan in de eigen taal);

— of het voorschrift TVOM, deel 1, dat tevens in het controleboekje 412 N is opgenomen.

In de nieuwe registratieboekjes voor militaire voertuigen is dit voorschrift helaas niet meer opgenomen. Helaas, omdat, indien de chauffeur moet gaan werken met het handboek van het voertuig, dit er binnen zeer korte tijd als een vod uitziet en snel onbruikbaar wordt. Vermoedelijk is dit dan ook de reden, dat het handboek praktisch bij geen enkel voertuig aanwezig is, doch zorgvuldig en netjes in kasten wordt bewaard. Dat het onderhoud daardoor ernstig wordt geschaad ontgaat blijkbaar velen. Bij uitvoering van het „gecommandeerd” onderhoud evenwel komt dit bezwaar van onbruikbaar worden te vervallen en heeft het dus ook geen enkele zin meer het handboek niet aan de chauffeurs te verschaffen. Het commanderend kaderlid toch heeft de taak onderhoudspunten eruit voor te lezen; het handboek blijft daardoor lange tijd bruikbaar.

Waar moet dit gecommandeerd onderhoud worden uitgevoerd?

Waarom deze vraag te stellen, als het antwoord niet anders kan luiden dan: op de opstellingsplaats van de voertuigen? Omdat juist aan deze opstellingsplaatsen veelal geen of onvoldoende aandacht of tijd wordt besteed. In de garnizoenen moge de aandacht, na een eenmalige aanwijzing van de plaats van het voertuigenpark, niet meer nodig zijn; te velde is zij juist van het allerhoogste belang. De praktijk leert evenwel dat men hiervan niet steeds is doordrongen.

Het komt bij oefeningen nog al eens voor, dat de voertuigen in een of ander bosperceel worden „weggefrommeld”. De chauffeur mag dan dikwijls nog blij zijn dat hij, zonder gebruik te maken van zijn dak, uit zijn voertuig kan komen. Bomen zijn natuurlijk veelal een prachtige camouflage, doch ze moeten toch niet zo dicht opeen staan dat de deuren der voertuigen niet kunnen worden geopend. In zo'n geval is een juiste uitvoering van de onderhoudstaak der HS-chauffeurs ook niet wel mogelijk, aangezien deze niet bij het motorcompartment kunnen komen.

Velen denken ook dikwijls, dat een smal laantje met dichtbegroeide zijkanten, een juiste opstellingsplaats is. Inderdaad kan een dergelijk laantje voordelen bezitten, doch niet voor de opstellingsplaats der voertuigen. Passeren is daar onmogelijk. Hoe daar benzine moet worden aangevoerd, hoe het onderhoud moet worden gecontroleerd en hoe gelegenheid bestaat een enkel voertuig uit de rij van achter elkaar opgestelde voertuigen te halen, is voor hen kennelijk echter geen vraag, die op een antwoord wacht.

Vaak denkt men voorts van de verkenning van de opstellingsplaats af te zijn door een enkel gebaar en enige woorden, zoals: „daar in het bos”. Dit is volkomen onjuist.

De verklaring van deze veel te geringe aandacht aan de opstellingsplaatsen der voertuigen, ligt naar mijn mening in het tekort aan be-

langstelling van „pur sang” artilleristen voor alles wat op motorvoertuigen betrekking heeft. *Deze moeten echter goed bedenken dat, zonder trekker, de beweeglijkheid der artillerie een farce is.* De trekker is weliswaar niet de hoofdzaak, doch zij behoort erbij en vraagt daarom om aandacht. *Meer dan thans soms het geval is, in feite evenveel als vroeger het paard.*

De weinige aandacht voor de opstellingsplaatsen komt veelal ook voort uit de wijze van oefenen in de garnizoenen. Bij de oefeningen wordt dan grotendeels de nadruk gelegd op het snel in en uit stelling gaan van de batterij. De voertuigen zijn bij dergelijke oefeningen bijna doorlopend in actie en aan een aan juiste eisen voldoende opstellingsplaats is feitelijk geen behoefte. Men hoeft niet te ravitailleren, geen chauffeurs vroegtijdig te wekken, geen herstellingen en inspecties te velde uit te voeren, niet te verversen, geen eten warm te houden voor nakomende chauffeurs, geen wacht te leveren, geen rondomverdediging in te richten, niet te camoufleren en geen verbinding met de opstellingsplaats tot stand te brengen.

Ook komt het voor, dat, indien steeds in eenzelfde omgeving wordt geoefend, de eenmaal gevonden behoorlijke opstellingsplaats voor voertuigen voortdurend wordt aangewezen. Inderdaad is in dat geval het simpele armgebaar: „opstellingsplaats voertuigen daar” voldoende, maar het gevolg is, dat aan de nu eenmaal te stellen eisen van begaanbaarheid, toegankelijkheid, ruimte en circuit te weinig aandacht wordt besteed, als men eens in andere terreinen komt.

Bovendien zullen bij de normale batterij-uitruk oefeningen vermoedelijk vaak wel niet de MTO, MTOO en batterijmonteurs mede uitrukken. Dat dit er toe leidt, dat zij bij oefeningen in groter verband of meerdaagse oefeningen onvoldoende voor hun taak te velde zijn geoefend, is een gevolg, waarop de aandacht van de batterij- en hogere commandanten niet genoeg gericht kan zijn.

Ik moet hier tevens waarschuwen tegen de verkeerde gewoonte om voertuigen zodanig van een circuit in een opstellingsplaats te rijden, dat ze met de „neus” in het bos staan. In verband met een mogelijk noodzakelijk snel ontruimen van de opstelling, moeten ze met de voorzijde naar het circuit toe staan. Bij aankomst dient dus achteruit in de gecamoufleerde opstelling te worden gereden. Daardoor wordt manoevreren met het voertuig, *dikwijls nog met aanhanger*, bij het verlaten van de opstelling overbodig en wordt de *schade*, die door dit manoevreren vooral bij duisternis gemakkelijk ontstaat, vermeden.

Een laatste punt dat in dit opzicht de aandacht verdient is het volledig of bijna volledig aansluiten van voertuigen, indien deze in file worden opgesteld. Dikwijls staan de voertuigen bumper aan bumper, of slechts op enkele decimeters afstand van elkaar opgesteld. Het is in een dergelijk geval evenwel zeer slecht mogelijk en beslist tijdrovend om uit zo'n rij een enkel voertuig te laten wegrijden. Indien één voertuig uitvalt zal men — om het daarachter geplaatste te kunnen wegrijden — moeten beginnen met het achterste voertuig achteruit te rijden, daarna het op één na achterste, enz. De wagencommandanten dienen er voor te waken, dat steeds op ongeveer 3 meter van het voorgaande voertuig wordt stilgehouden. Alleen dan is een afzonderlijk wegrijden in alle gevallen gewaarborgd.

Wie heeft toezicht en controle op het onderhoud?

Alle kaderleden moeten deze, in feite toch zo eenvoudige, taak kennen. Aan de elementaire, motortechische vorming van het artilleriekader worden vier weken besteed. Als ik echter, bij de troep, met kaderleden over de controle spreek, wordt mij dikwijls met volle overtuiging tot antwoord gegeven: „maar dat is toch de taak van de MTO” of „dat heb ik niet geleerd!” Ook krijg ik wel ten antwoord „ik ben toch artillerist!” Daarom zou ik afdelings- en batterijcommandanten willen aanbevelen: *stel, naast de chauffeur, de hoogst in rang zijnde van het organiek met een voertuig te vervoeren personeel mede aansprakelijk voor de juiste uitvoering van het 1e echelonsonderhoud.*

Let voorts bij de inspecties na het laatste appèl, na het wekelijks onderhoud, vooral *niet* alleen op de uitvoering van punt 84 van dit onderhoud (schoonmaken van het voertuig). Er zijn naast dit punt nog 30 andere punten, die van veel meer belang zijn. Indien alleen naar punt 84 wordt gekeken en de chauffeur wordt gestraft omdat de uitvoering daarvan niet in orde is, is deze — en met hem zijn collega's — voor de uitvoering van alle volgende onderhoudsbeurten grondig bedorven, want dan wordt alleen nog punt 84 uitgevoerd en de rest verwaarloosd. Laat *dit* punt uitvoeren door leden van de stuksbediening, tenzij de chauffeur tenminste 8 uur tijd ter beschikking heeft voor zijn wekelijks onderhoud. Ik heb mij zelf als regel gesteld, dat ik de *chauffeur* verantwoordelijk stel voor de juiste uitvoering van alle overige punten van het onderhoud, doch de *stuksbediening* voor het schoonmaken van het voertuig. Het lijkt mij namelijk niet redelijk een chauffeur op zijn eentje voor zijn voertuig aansprakelijk te stellen, waar voor het onderhoud van een vuurmond 6 manschappen beschikbaar zijn.

Bij de uitvoering van het gecommandeerd onderhoud kan de aanwezigheid van al het kader niet worden geëist, mede gelet op hun overige taken. Wel moet — zoals ik reeds eerder zei — het technisch en niet-technisch kader aanwezig zijn. Laat de MTO, (MTOO) steeds aan de batterijcommandant melden, dat het . . . appèl is uitgevoerd. Geen (of wel) bijzonderheden. De batterijcommandant heeft nu eenmaal deze functionaris niet voor niets gekregen en uiteindelijk is die batterijcommandant verantwoordelijk voor zijn materieel. Hij blijft beslist beter met de toestand daarvan op de hoogte als hij zich dagelijks laat inlichten, dan wanneer hij zijn voertuigen slechts aankijkt als er mede gereden wordt. Want voor het in bedrijf houden van een auto is meer nodig dan uitsluitend olie, water en benzine.

Nadere aanwijzingen voor het artilleristisch kader.

Bij de hierna volgende aanwijzingen voor het artilleristisch kader wordt uitgegaan van het standpunt, dat vuurmond en trekker één eenheid (het stuk) vormen, waarover de stukscommandant het rechtstreekse bevel voert. Diens opleiding zal dan ook op het vervullen van die functie moeten worden ingesteld. Reeds de eerste maal dat hij bij zijn opleiding met de vuurmond te maken krijgt, zal de trekker niet mogen ontbreken. De stukscommandant moet leren de appèls van zijn trekker te „commanderen” en te controleren, alsmede het juist gebruiken van de lier bij het vervoer- en schietgereedmaken van de vuurmond. Hij moet, tijdens de marsen, als wagencommandant optreden en daarbij

de tekens bij colonnerijden geven en de marsdiscipline onderhouden. Indien de beginselen daarvan hem niet gedurende zijn opleidingstijd worden bijgebracht, zal hij dit evenwel nooit leren, want vele jaren van ervaring hebben bewezen, dat hij deze kennis niet *alleen* in de praktijk kan opdoen. Wat moet de stukscommandant nu, om te beginnen, doen vóór het vertrek van zijn stuk?

Hij moet, naast de controle over zijn vuurmond, een snelle inspectie houden over zijn trekker en daarbij, in het algemeen, het volgende bezien:

- het tenue van de chauffeur;
- het uiterlijk van de trekker;
- de bevestiging van de vuurmond aan de trekker;
- een of ander punt van het gecommandeerd eerste appèl zelfs al heeft dit appèl al plaatsgevonden;
- het werken der meters van het instrumentenbord;
- de juiste invulling van het chauffeursgedeelte van het rijopdrachtformulier. Hierbij moet worden nagegaan of de chauffeur de plaats gehad hebbende verrichtingen van het eerste appèl heeft afgetekend en het tijdstip van vertrek en de mijlenafstand heeft vermeld.

Voorts moet vóór het wegrijden altijd worden gecontroleerd of de motor is warm gedraaid. Als een schaatsenrijder aan een wedstrijd deelneemt, gaat hij bij voorkeur niet tevoren een half uurtje in de kou staan. Integendeel, hij zal zich gaan warmrijden, teneinde een zo goed mogelijk resultaat te kunnen behalen. Hetzelfde geldt voor een motor. Door en door koud zijnde, kan deze alleen met hulpmiddelen als extra benzine (choke) aan de praat gehouden worden, doch eenmaal op goede temperatuur (160—180 graden F) wil hij zijn maximale capaciteiten gaarne leveren. Sta de motor daarom in elk geval een opwarmperiode van minstens 5 minuten toe.

Tenslotte moet de goede werking der remmen van de *vuurmond*, nadat deze aan de trekker is gehaakt, zorgvuldig worden gecontroleerd. Hiertoe moet enkele meters worden gereden, waarna de chauffeur opdracht krijgt *alleen de vuurmond af te remmen*. Een vuurmond, die niet aan de daarbij te stellen eisen voldoet, zal bij plotseling remmen van trekker, deze van de weg afdrukken.

Wat de gevolgen hiervan zijn, is van tevoren niet te zeggen, doch indien een kleine 30.000 kg aan het zwaaien gaan, zullen er vermoedelijk wel enige slachtoffers vallen!

Wat moet de stukscommandant doen tijdens en na de rit?

Tijdens de rit is de stukscommandant, als wagencommandant, de verantwoordelijke persoon. Niet alleen voor een correct gedrag der inzittenden van de trekker, doch ook voor het houden van de bevolen afstand van zijn voertuig tot het voorgaande. Zijn verplichtingen staan overigens omschreven in hoofdstuk XXIII van het Handboek-Onderofficier.

Tijdens de rust ziet hij toe, dat de chauffeur *eerst* zijn haltappèl verricht en *dan pas* gaat rusten. Bij dit haltappèl moeten de rupsbanden worden nagezien op losse wigbouten. De stuksbediening is hiertoe wel het best geëigend personeel; 4 man (2 links en 2 rechts) controleren de bouten, waarbij zij zich aan de achterzijde van de trekker bevinden. Dit is namelijk de positie, waarin de bouten het gemakkelijkst be-

reikbaar zijn indien er moet worden gesleuteld. De chauffeur rijdt intussen langzaam vooruit, totdat de stukscommandant hem opdraagt te stoppen, hetzij voor het aandraaien van een wigbout, hetzij omdat de rupsband geheel is rondgedraaid. Om dit laatste te kunnen zien is een hulpmiddel nodig. Merk een bout, ter plaatse waar de inspectie begint, met een krijtstreep of door een stukje papier tussen twee schakels te steken. Het wederverschijnen van krijtstreep of papier aan de achterzijde van de trekker, geeft dan zekerheid dat geheel is rondgedraaid. Tijdens de rust moeten de trekkers op de verharde weg blijven staan en niet in de berm worden gereden. In de eerste plaats omdat anders de juiste spanning van de rechterrupsband niet kan worden nagegaan en in de tweede plaats, omdat de wegranden bij het op- en afrijden meestal worden beschadigd. Voor dit op de weg blijven van de trekker is de stukscommandant verantwoordelijk.

Tijdens het instellingkomen is het wederom de stukscommandant, die voor een juiste uitvoering van taken en commando's bij zijn stuk zorg moet dragen en dus verantwoordelijk is voor een juiste en veilige gang van zaken. Het is derhalve beslist verkeerd als een stukscommandant in zijn ijver mee gaat werken, aangezien hij daardoor het overzicht over het geheel verliest. Het afleggen van de voorwagen en het neerlaten van de affuit van de 155 mm lang en de 8 inch houwitser, geschieden op zijn verantwoording, ook al laat hij de verschillende handelingen door zijn stuksbediening verrichten. Hij zorgt, dat degene, die aanwijzingen voor het bedienen der lier aan de chauffeur geeft, op een goede plaats gaat staan. Van die plaats moet de lierrol goed kunnen worden gezien, bovendien moet zij zodanig zijn gekozen, dat de chauffeur, zonder buitengewone lichaamskronkelingen of bijna achterstevoren op zijn bestuurdersplaats te gaan zitten, degene, die het aflieren leidt, goed ziet staan. *Deze plaats is niet achter het voertuig, doch enige meters opzij en achterwaarts van de trekker.*

Met handbewegingen, dus zonder geschreeuw, worden van deze plaats aan de chauffeur de aanwijzingen voor zijn lierbediening gegeven. Er moet daarbij op worden toegezien, dat niet meer kabellengte wordt afgerold, dan nodig is; dat de slagen van de lierkabel bij het afwinden niet los of over elkaar op de liertrommel komen te zitten, hetgeen bij later inlieren kabelschade tot gevolg zal hebben; dat het bedieningspersoneel de kabel bij het afwinden of inlieren dus behoorlijk strak houdt; dat de trekker, bij het uit stelling gaan, recht voor de vuurmond wordt gereden, zodat onder een hoek lieren wordt vermeden en de windingen van de lierkabel niet stijf tegen elkaar komen te liggen of zelfs van de liertrommel zouden lopen, hetgeen tot ernstige schade kan leiden. De stukscommandant ziet voorts toe, dat de kabel niet over de grond wordt gesleept; dat een met zand e.d. verontreinigde lierkabel, vóór het inlieren, met een lap en wat olie wordt gereinigd; dat een eventuele knik in de kabel vóór het inlieren wordt verwijderd.

Alvorens de trekker het stellingterrein verlaat om naar de opstelingsplaats der voertuigen te rijden, geeft de stukscommandant de chauffeur opdracht het laatste appèl in deze opstellingsplaats uit te voeren. Zelfs moet hij dit onderhoud bij terugkeer van de trekker in de stelling, controleren.

De trekkerchauffeur moet er van worden doordrongen, dat de stuks-

commandant zijn „baas” is. Bij de recente oefeningen waren de chauffeurs geïnstrueerd niet eerder hun trekkers uit het stellingsterrein te rijden, voordat hun lierkabel zich in een behoorlijk opgerolde staat bevond. Het is daarbij verscheidene malen voorgekomen, dat chauffeurs hun stukscommandant bij herhaling moesten vragen de lierkabel beter te laten inrollen. Achteraf is gebleken, dat zij zich bij hun verzoek op mij beriepen. Deze chauffeurs wisten, dat er voor hen werd „gezorgd” in de geest van „de baas staat achter me als het nodig is”. *De werkelijke baas evenwel, bij wie de trekkerchauffeur met zijn moeilijkheden moet aankomen is de stukscommandant zelf!* Dit kan echter alleen zo zijn als die stukscommandant zich ook werkelijk de meerdere toont, juiste opdrachten geeft en de uitvoering daarvan ook controleert.

Enige algemene opmerkingen.

Chauffeurs zijn heus geen apart ras. Als zij zich echter als zodanig gedragen, wijst dit op een verkeerde manier van aanpakken. Als een commandant zich te weinig met zijn chauffeurs bemoeit is hij er zelf de oorzaak van, dat deze een ongedisciplineerde (lees liever: ongeleide) troep gaan vormen.

Laat iemand, die een inspectie over de voertuigen houdt, ook nooit doen uitkomen aan welk punt het onderhoud hapert. Het is beter om te zeggen, dat het desbetreffende appèl niet naar behoren is uitgevoerd en dat over een half uur voor de betrokken chauffeur nogmaals inspectie wordt gehouden; desnoods nog een derde inspectie na wéér een uur. Mocht dit ook niet helpen, dan is tenslotte een toetsen aan de krijgstucht noodzakelijk.

Vooraf indien de inspecteur zich in deze materie nog niet sterk voelt, is de hierboven beschreven wijze van handelen nodig, daar hij anders al zijn kruis ineens zal verschieten. Als hij bijvoorbeeld zegt, dat een grendeling van de deur van het motorcompartiment los zit, zal de chauffeur deze tekortkoming herstellen, waarmede de zaak voor hem is afgedaan. Het is dus beter de chauffeur in het ongewisse te laten omtrent de geconstateerde tekortkomingen en hem de tijd te gunnen deze zelf op te zoeken. *Deze wijze van inspecteren houdt een les voor de chauffeur in, de eerste methode niet.*

Sectiecommandanten moeten verantwoordelijk worden gesteld voor tekortkomingen in hun sectie. Zij kunnen uit hetgeen over de taak der stukscommandanten is geschreven, voldoende aanknopingspunten voor hun controles vinden. Zo ook de batterijofficier.

Batterijcommandanten en batterijofficiëren moeten tenminste éénmaal per dag hun voertuigen en hun chauffeurs controleren en inspecteren. Zij moeten derhalve van alle voorgaande zaken grondig op de hoogte zijn!! Zij moeten er voorts bij de vaststelling van het uur van reveille, rekening mede houden, dat, indien door omstandigheden een laatste appèl niet geheel in details is uitgevoerd, de ochtendstaltijd (eerste appèl) voor de HS-trekker beslist drie kwartier zal moeten duren. Een goed en volledig haltappèl vraagt een half uur tot drie kwartier en een idem uitgevoerd laatste appèl anderhalf tot twee uur. Deze tijden variëren en zijn afhankelijk van het al of niet nodige sleutelen en de hoeveelheid benzine, die moet worden getankt.

Bij vertrek uit een stelling op een later uur van de dag, wanneer

dus reeds een haltappèl is uitgevoerd, moet de met de leiding belaste officier er aan denken de chauffeurs tijdig, deze zeker een kwartier voor hun wegrijden uit de opstellingsplaats der voertuigen, te laten waarschuwen in verband met het warmdraaien der motoren. De controle op de sectiecommandanten, bij het in stelling komen en uit stelling gaan, zal meestal bij de batterijofficier berusten, die daarbij wordt geassisteerd door zijn luitenant-toegevoegd MTO.

De batterijofficier is veelal belast met het leiden der batterij van stelling naar stelling. Aangezien, zulks in tegenstelling met de tanks, niet alle artillerievoertuigen met een radio zijn uitgerust, zijn met het oog op het rijden met grote onderlinge afstanden een goede kennis en begrip van het colonnerijden van essentieel belang. Hij kan ook mees-tentijds niet de colonne langs rijden en bij elk voertuig zijn bevelen geven. Hij moet dit daarom met tekens doen.

Tenslotte moet het weer een gewoonte worden, dat bij aankomst in bivak of garnizoen het materieel onmiddellijk wordt verzorgd. Vroeger verzorgde men bij de veldartillerie toch ook eerst het tractiemiddel (het paard). In wezen bewijst de trekker dezelfde diensten. De voertuigen moeten dus *eerst* wederom gebruiksgereed worden gemaakt en geïnspecteerd; pas *daarna* kunnen de chauffeurs voor zichzelf gaan zorgen. Het is vanzelfsprekend dat het toezien motortechneisch en artilleristisch kader hierbij aanwezig blijft.

Ik ben thans aan het einde van mijn beschouwing. Het probleem, waarvoor ik gesteld werd, is niet een materieelprobleem van de HS-trekker, doch meer in het bijzonder HET PROBLEEM VAN HET KADER! Het probleem van de doorlopende leiding en deskundig toezicht. Lost men dit probleem op, dan is men er tevens met dat van de High-Speed-trekkers.

Uit de buitenlandse vakpers

De Geneeskundige Dienst te velde in de atoomoorlog.

In een bepaald gebied vullen de beschikbare middelen voor evacuatie en voor behandeling (verpleging) elkaar aan. Indien er van een van beide een tekort is, bestaat er een grotere behoefte aan de andere. Zo zal een groot aantal bedden in een hospitaal niet benut worden, indien men niet over het transport beschikt om de patienten naar het hospitaal te vervoeren. Aan de andere kant zal de behoefte aan behandeling bij de voorste gevechtseenheden aanzienlijk geringer zijn, indien beschikt wordt over snelle en betrouwbare middelen voor de afvoer.

Het tactisch gebruik van atoomwapens legt de nadruk op de volgende facetten. *Grotere aantallen gewonden* kunnen slechts worden verwerkt door hen een

minder goede behandeling te geven of door meer geneeskundig personeel beschikbaar te stellen. De laatste oplossing verdient de voorkeur, aangezien weinig *extra personeel voor de geneeskundige dienst* kan maken, dat zeer veel personeel weer geschikt kan worden gemaakt voor de gevechtstaak. Ernstig wordt gewaarschuwd tegen het gebruik van niet geneeskundig personeel voor de evacuatie van gewonden op het gevechtveld zelve. Dit kan licht ontaarden in een ongemotiveerd achterwaarts verplaatsen van voor de strijd juist zo nodig volledig gevechtswaardig personeel.

De *snelheid waarmede patienten zullen ontstaan* is zeer groot. Derhalve zullen de organieke geneeskundige eenheden steeds personeel en materieel in reserve moeten houden voor het opvangen van de eerste stoot. Daarnaast dienen hiertoe

op hoog niveau *afzonderlijke eenheden volledig in reserve* te worden gehouden. Twee geneeskundige bataljons per leger dienen hiervoor te worden bestemd. De taken waarvoor deze bataljons zich gesteld zouden kunnen zien variëren van het versterken van organieke geneeskundige eenheden tot het in werking stellen van een volledig systeem van behandeling en evacuatie in aansluiting op dat van het leger.

„The medical service of the Field Army and atomic warfare” door col. Henry S. Parker in „Military Review”, okt. 1956.

v. V.

Onderdeelarts en militair

Von Mitzlaff onderwerpt de verhouding „officier arts-zieke militair” aan een onderzoek aan de hand van de desbetreffende wetsartikelen. De officier-arts is „onder de wapenen”, heeft derhalve dezelfde militaire rechten en militaire plichten als alle andere militairen. Maar uit zijn positie en taak als arts vloeien eveneens rechten en plichten voort.

De verhouding „arts-patiënt” berust in wezen op een op initiatief van de patient tot stand gekomen vertrouwenssituatie. Ondanks het feit dat bij de strijdkrachten de patient zijn arts niet kiest, en niet kan kiezen om bekende redenen, moet men ook hier in de verhouding „arts-patient” een vertrouwenssituatie zien en de verhouding onderscheidt zich dus niet wezenlijk van die in de burgermaatschappij. Hieruit volgt, dat de officier-arts dus de nadrukkelijke of op zijn minst stilzwijgende toestemming van de soldaat behoeft om hem te kunnen behandelen.

In belangrijke opzichten is de „arts-patient” verhouding in het Duitse leger wettelijk geregeld in het „Soldatengesetz”. Zo is de militair verplicht alles te doen, wat in zijn vermogen is, om gezond te blijven of wederom te worden; zo is ook ziekte (verwonding) ten gevolge van opzet, of ten gevolge van grove nalatigheid een krijgstuchtelijk vergrijp. De plicht gezond te blijven cq te worden wordt beperkt door het artikel, dat stelt dat de militair ingrepen, die de continuïteit van zijn weefsels te niet doen, zonder zijn goedvinden slechts moet ondergaan als het om maatregelen ter bestrijding van besmettelijke ziekten gaat. In alle andere opzichten heeft de officier-arts dus geen behandelingsrecht. Dit stelt de verhoudingen in het nieuwe leger van de Bondsrepubliek dus op, met die in andere Westelijke landen vergelijkbare, de-

mokratische basis, afwijkend van wat het tot 1945 in Duitsland was.

Voordien nl. leidde men in het Duitse leger uit de algemene plicht tot gehoorzaamheid van de militair af, dat iedere door een officier-arts aan een militair voorgestelde ingreep beschouwd moest worden als een dienstbevel.

Het artikel gaat voorts op allerlei technische bijzonderheden in, zoals op de plicht van de arts, de patient in te lichten over de aan een voorgestelde ingreep inhaerente gevaren, en op de mate waarin verleende toestemming de arts ontlast van de verantwoordelijkheid voor ongewenste gevolgen van een ingreep. Ook wordt behandeld in hoeverre het recht van de militair op verzorging wordt beperkt door een eventuele weigering zich te laten behandelen.

H. J. von Mitzlaff in „Wehr-Wissenschaftliche Rundschau”, oktober 1956.

v. d. B.

Evolutionaire wijziging van de tactiek der artillerie

In de atoombomoorlog zijn geen radicale wijzigingen nodig in tactiek en organisatie. Wel is evolutie gewenst met het oog op aanpassing aan de technische vooruitgang. Het tactisch gebruik van de artillerie zal zich analoog aan de tactiek van de door haar te ondersteunen troepen moeten ontwikkelen.

Geconcentreerde artillerievuren zullen nodig blijven, voor het bestrijden van doelen in de nabijheid van eigen troepen, of van doelen die voor atoomwapens niet lonend zijn. De mate waarin art eenheden zich dienen te verspreiden, hangt behalve van de toebedeelde taak, nog van tal van andere factoren af.

Het zeer *verspreide optreden* en de hiermee verband houdende veel grotere afstanden, maken dat de artillerie-ondersteuning niet meer zo krachtig kan zijn als voorheen. Tevens worden hierdoor moeilijkheden ondervonden bij de terreinmeetdienst, de vuurleiding, de verbindingen en de beveiliging.

Beveiliging van art eenheden, opdat deze de eigenlijke taak van vuurondersteuning kunnen blijven uitvoeren, dient als volgt verwezenlijkt te worden. De opstellingen dienen door de voorwaarts gelegen steunpunten van de infanterie voldoende algemeen beveiligd te zijn; het heeft geen zin de artillerie steeds binnen de steunpunten te houden. Overigens moeten de art eenheden zich zelf, hoewel beperkt, kunnen beveiligen; een organieke toevoeging van infanterie voor deze taak is uit den boze.

Teneinde centrale vuurleiding of een onafhankelijk optreden mogelijk te maken zullen de ter beschikking staande middelen voor de terreinmeetdienst, de verbindingen en de liaison moeten worden uitgebreid.

Artillerie dient steeds op een zo hoog mogelijk niveau beschikbaar te blijven een en ander afhankelijk van de opdracht en de omstandigheden. Zij dient te blijven beschikken over een gelijke of hogere mobiliteit dan die van de door haar te ondersteunen troepen, zowel door de lucht als op de grond.

„*Evolutionary changes to artillery tactics*”, door Lt. Col. Orville L. Tobiason in „*Military Review*”, okt. '56. v. V.

Lichte zeer beweeglijke tanks

Het wordt welhaast belachelijk, indien men de nieuwste monsters van tanks beziet. Het onderhoud en de benzinebevoorrading worden zeer moeilijk, terwijl de lage snelheid deze tanks uitsluitend geschikt maakt voor de ondersteuning van infanterie, waarvoor zij in wezen niet bestemd zijn. Men propageert wel eens de verdediging waarbij alles zoveel mogelijk is ingegraven. Het leger dat zich hiertoe laat verleiden is verloren en wordt vernietigd! Er blijft slechts één mogelijkheid over en dat is het bij het uitbreken van een conflict *onmiddellijk overgaan tot een tegenoffensief*. Er wordt verder te veel aandacht besteed aan de vermeerstering en het behoud van terrein. Het gaat slechts om de vernietiging van de vijand, waarvoor zo nodig terrein wordt opgeofferd.

Hierbij zal *grote beweeglijkheid* belangrijker zijn dan alle andere factoren. Daarom moeten wij het zoeken in tanks, welke in de eerste plaats mobiel zijn en grote vuurkracht hebben. De bescherming van deze tanks wordt niet gevonden in de dikte van de pantsering, maar in hun mobiliteit. Hierdoor wordt een optreden volgens het „hit and run” principe mogelijk.

Slechts betrekkelijk kleine gevechtscommando's hoofdzakelijk bestaande uit deze lichte tanks, waarbij enige zeer mobiele infanterie en weinig artillerie, hebben nog recht van bestaan.

(Voor het gepropageerde „hit and run” optreden zou zeer veel ruimte nodig zijn, hetgeen bij de verdediging van Westeuropa helaas niet voorhanden is. Overigens wordt schrijvers enthousiasme voor een lichte, zeer beweeglijke tank met voldoende vuurkracht door velen, vooral Fransen, gedeeld. v. V.).

„*Death of a dinosaur*” door Maj. G. P. Crean in „*The Army Quarterly*”, okt. '56. v. V.

Tactisch operatiecentrum.

Een der meest belangrijke organen ten behoeve van de leiding tijdens het gevecht, is het VSCC (vuursteuncoördinatiecentrum). De artilleriecommandant der grote eenheid is er hoofd van. Door de enorme mogelijkheden van het atoomwapen dient het verband tussen vuur en manoeuvre opnieuw te worden gezien. **Zowel de vuurkracht (atoomwapen) als de manoeuvre kunnen de belangrijkste factor vormen bij een bepaald gevecht.** Gedurende een operatie zullen de omstandigheden dikwijls snel veranderen. De commandant dient in staat te zijn hieraan onmiddellijk het hoofd te bieden door het gebruik van vuur en/of de manoeuvre. Tot nu toe regelde de G3 sectie de manoeuvre en de inzet van atoomwapens, terwijl de overige vuursteun werd gecoördineerd in het VSCC. Schrijver propageert nu een oplossing waarbij **het VSCC vervalt**. Daarvoor in de plaats komt dan — **in de G2-G3 operatietent — een tactisch operatiecentrum**, waarin de artillerie vertegenwoordigd is door een liaisonofficier van voldoende ancienniteit. Het geheel staat onder de plaatsvervangend commandant; of zo deze niet in de organisatie voorkomt, onder een daartoe organiek op te nemen officier, ouder in rang dan de sectiehoofden. Voordelen van deze werkwijze zijn: geen duplicatie van werken, vooral voor de inlichtingendienst en over het totaal genomen minder benodigd personeel.

(Aan het bestaande systeem ter coördinatie van vuursteun en manoeuvre kleven inderdaad bezwaren. Schrijvers oplossing is door zijn eenvoud aantrekkelijk, doch zou in de praktijk moeten worden beproefd. ref.)

„*Tactical operations center*” door Lt. Col. Malcolm M. Jameson in „*Military Review*”, november 1956. v. V.

Compagniesgevechtsgroepen.

Als eerste van een serie van drie artikelen over gevechtsgroepen en de beweeglijke gevechtsvoering verscheen in de Infantry School Quarterly een artikel over compagnies- en pelotonsgevechtsgroepen. De volgende artikelen zullen bataljons- en regimentsgevechtsgroepen behandelen.

Het is zaak de toekomstige ontwikkelingsgang reeds nu toe te passen in de bestaande organisaties en in de oefenprogramma's, opdat wij zo spoedig mogelijk gereed zijn tot optreden in de A-oorlog. De toekomstige ontwikkelingsgang

kan worden samengevat in twee woorden: verspreiding en beweeglijkheid.

Als gevolg van het meer geïsoleerd optreden van het bataljon op het moderne gevechtsveld zal het optreden van compagnieën en pelotons aanmerkelijke veranderingen ondergaan. De verspreiding zal leiden tot het optreden van de verbonden wapens op een lager niveau dan tot dusverre gebruikelijk was. Voldoende vuursteun en logistieke steun moeten onmiddellijk ter beschikking staan van de lagere commandanten. *Dit alles betekent, dat lagere commandanten meer grip zullen moeten hebben van het gebruik van artillerie, pantser, lichte vliegtuigen, genie en verkenningseenheden.* De mogelijkheid bestaat, dat bij de toename van de soorten en aantallen A-wapens een bataljon reeds een lonend doel zal bieden en derhalve tot vergaande verspreiding in compagnieën zal moeten worden overgegaan.

De aanval zal worden gekenmerkt door snelle concentratie van over een groot gebied verspreide troepen op het juiste tijdstip en de juiste plaats en onmiddellijke verspreiding na de aanval; de verdediging door plotselinge en felle aanvallen (door reserves en/of A-wapens) op vijandelijke strijdkrachten, die door de ligging van onze steunpunten gekanaliseerd zijn naar een door ons gekozen gebied. Deze doctrine eist beweeglijkheid. Snelheid en tijd zijn de essentiële factoren voor de uitbuiting van de resultaten van onze A-wapenaanvallen.

De volgende factoren zijn van invloed op de sterkte en samenstelling van een gevechtsgroep:

1. De opdracht. De gevechtsgroep moet zijn samengesteld uit een manoeuvre-element, directe en indirecte vuursteunorganen en personeel en materieel ter behoeve van de commandovoering.

2. Het terrein. De aard van het terrein zal mede bepalend zijn voor het aantal en de soort(en) voertuigen, de verhouding van mankracht tot wapens en de soort(en) wapens en uitrusting.

3. De vijand. Sterkte en samenstelling van de vijand zijn van invloed op de sterkte en samenstelling van de gevechtsgroep.

4. „Span of control”. Het optimum aantal ondercommandanten is vijf. In

geen geval mag het aantal ondercommandanten meer dan acht bedragen, aangezien dan een doelmatige commandovoering niet meer mogelijk is.

5. Tactische samenhang. Een gevechtsgroep moet zijn samengesteld uit organieke eenheden.

6. Beweeglijkheid. Bezien moet worden hoe de in te delen wapens, uitrusting en voertuigen de beweeglijkheid van de gevechtsgroep beïnvloeden. Uiteindelijk is het beweeglijke optreden daarvan afhankelijk.

Wanneer de gevechtsgroep eenmaal is samengesteld, is het van het grootste belang, dat zij op de juiste manier wordt gegroepeerd. Bij het samenstellen van de colonne moet daarom met de volgende punten rekening worden gehouden:

1. Tactische samenhang. Het bij elkaar houden van onderdelen is de beste waarborg voor de meest doelmatige inzet.

2. Commandovoering. De commandant moet in de kortst mogelijke tijd zijn ondercommandanten een door hem bevolen actie kunnen doen uitvoeren.

3. Beveiliging. Verrassing moet worden voorkomen en iedere vijandelijke dreiging moet op doelmatige wijze kunnen worden afgeslagen.

4. Verwachte volgorde van inzet. De volgorde van de onderdelen in de colonne behoort overeen te stemmen met de volgorde, waarin de commandant van plan is zijn middelen in te zetten.

Wanneer de gevechtsgroep eenmaal gevechtsaanraking met de vijand tot stand heeft gebracht, verschilt haar optreden niet met dat volgens de huidige doctrine. Slechts heeft de gevechtsgroepscommandant een groter deel van zijn gevechtsteun onder zijn rechtstreeks bevel. Een grote wissel wordt getrokken op het leiderschap van commandanten van kleine mobiele gevechtsgroepen; zij moeten beschikken over kennis, besluitvaardigheid, voorstellingsvermogen en intelligentie.

„Small unit task forces”, door Capt. Thomas H. Jones en Capt. Aaron C. Adkins in „Infantry School Quarterly”, okt. 1956.

J. J. B.

AANNEMERSBEDRIJF **A. v. d. MAREL**

HOOFDDORP - TELEFOON K 2540 - 6654

GROND-
RIOLERINGS- EN
BETONWERKEN